

ХАНС ФЛЕШУЦ

ПОДРАЖАВАЙТЕ
НА
ВЯРАТА ИМ

ХАНС ФЛЕШУЦ

ПОДРАЖАВАЙТЕ НА ВЯРАТА ИМ

ВЪЗПОМЕНАТЕЛНА КНИГА ЗА МЪЧЕНИЦИТЕ
СРЕД АДВЕНТИСТИТЕ ОТ СЕДМИЯ ДЕН РЕФОРМАТОРИ

СВИДЕТЕЛСТВА ЗА ВЯРНОСТ И ТВЪРДОСТ
ПРЕЗ МРАЧНИТЕ ДНИ НА ГЕРМАНИЯ

АДВЕНТИСТИ ОТ СЕДМИЯ ДЕН РЕФОРМАТОРСКО ДВИЖЕНИЕ
Ул. Св. св. Кирил и Методий №74 1202 гр. София
Пощ. кутия 614 1000 гр. София
e-mail: sdarm@abv.bg www: sdarm-bg.org

ПРЕДИСЛОВИЕ

Изминаха десетилетия след завършването на Втората световна война (книгата е написана 1967 г.). За нея не само бе говорено много, но бяха написани и много книги. На разни места бяха издигнати паметници като възпоменание за неописуемите страдания, понесени от жертвите, за да остане будно съзнанието на хората. През онова време на голямо падение, когато демонът на войната не се спираше пред нищо и вършеше своето унищожително дело, когато така наречените християни се кланяха на бога на войната и го величаеха, имаше хора, които смело свидетелстваха за Господ Исус. Те знаеха, че спасение може да се намери само при Него. От любов към своя Господ, те изпълниха волята Му, не обикнаха живота си, но останаха верни до смърт и смело изявиха своята скъпа вяра в Христос.

Вярата се изпитва чрез страдания. Така беше и по време на господството на пречупения кръст. Това беше време на тежки изпитания за Божия народ. Задачата на Реформаторското движение сред адвентния народ е да възпитава борци под кръста на Христос. През периода на Втората световна война тези борци излязоха победители и останаха верни до смърт.

Считаме за уместно да издадем настоящата книга като възпоменание за верността на братията, дали живота си за своята вяра, и да я поднесем като пример за бъдещите поколения. Чрез нея изразяваме благодарност към Реформаторското движение сред адвентния народ и особено на ония, които при непоносими страдания и мъчения запазиха вярата си и запечатаха с кръвта си своята победа над демонските сили. Тези мъченици, съставляващи поколение от благородници, са царствено потомство на света. Днешната младеж е призвана да продължи тяхното дело под кръста на Христос.

Имахме искрено и сърдечно желание да съберем в тази възпоменателна книга имената и подвизите на всички мъченици, дали живота си в затвори и концлагери. Тези, които ви представяме не са всичките. Освен тях има много, които при господството на нацизма, претърпяха преследване и гонение. Не ви представяме онези, които минаха през неволите и страданията на затворничеството и на концентрационните лагери без да загубят живота си. За много от тях може да се каже, че само по чудо са се спасили от смъртта. Някои са били заедно с борците, станали жертва за Исус.

В страниците на тази възпоменателна книга ще прочетете само за онези, които загинаха от страдания или пък бяха убити, претърпявайки мъченическа смърт. Те трябва да останат живи в нашата памет.

Молим Бога, тези събития да ни повлияят положително, защото и

Бог гледа с голямо одобрение на Своите верни мъченици. Той обичаше извънредно много християните от онова опасно време и се радваше на тяхната готовност да страдат и да умрат за Него.

Сведенията за мъчениците и техните писма получихме от най-различни източници: вестници, официални и частни документи. Благодарим на всички братя и сестри, които събраха тези материали и бяха любезни да ни ги предоставят.

Тази „Песен на песните“, изпята за храбрив мъж и благочестивата жена, останали трезви и смели в следване на вярата си в една мрачна история на човечеството, в никакъв случай не важи за милионите християни, които по онова време на изпитания не устояха и по един срамен начин се отказаха да изпълнят задълженията си към Христос. Не заради настоящето или бъдещото предизвикателство от страна на тъмните сили става необходимо за всички от тях да узнаят колко малък е процентът на онези братя и сестри, които с вяроност до смърт извършиха велико дело. Запознаването и вникването в техните героични постъпки предоставя прекрасна възможност за придобиване на мъдрост. Това означава изпитване на собствените постъпки и насочването им към Божието Слово. Целта на тази книга-некролог е, въпреки покъртителните случаи, събрани в нея, да вдъхне на стари и млади смелост, за да могат да станат победители над всички свои трудности и грижи в настоящето и бъдещето.

Публикуването на тези отделни съдби тъкмо днес, във времето на съвършено друг вид борба, представлява нещо изключително важно. От онова време до днес не една ръка се е отпускала лениво, не едно знаме е преставало да се вее, след като е било държано високо с обединени сили. Мнозина са били победени от неприятеля и лежат в праха. И все пак, чистото и свято Евангелие още съществува и се проповядва във всички континенти, точно така, както бе предвидено от мъчениците за Словото, че борбата на църквата не се води напразно. Тази борба би била безрезултатна, ако църквата би се задоволила по време на преследване и гонение да води безгрижен и несебепожертвувателен живот. Ние не трябва да опетняваме паметта на мъчениците за вярата като избираме лесния и безпрепятствен път, който върви далеч от истината, защото сме призвани да продължим делото там, където скъпите наши братя са го напуснали.

Целта на тази книга е да посочи с пределна яснота, че в тази борба на църквата се касае само за нашето свидетелство, за нашата вяра в Исус Христос, единствения Господ, Цар на Царете и че църквата се обрича на провал, ако тези заповеди на Исус Христос и на Неговата свята истина престанат да бъдат върховен закон и тя не изпълни обещанието

си да работи и действа за Христос. И така, предлагаме тази книга на цялата църква с надежда, че чрез тези свидетелства на живот и смърт на мъжете, за които тук става дума, сам Господ говори на Своята църква, припомня ѝ нейния дълг и я изпълва с нова увереност и сила в нейната борба, която и днес още не е завършила.

МЪЧЕНИЦИ НА РЕФОРМАЦИЯТА

Густав Псирембел – екзекутиран на 30.03.1940 г.

Роберт Фраер – арестуван и убит в 1940 г.

Лаендер Цренер – застрелян на 09.08.1941 г. в Бранденбург/Хавел.

Херман – арестуван на 70 годишна възраст в 1941 г., изчезнал безследно в затвора в Бреслау.

Вили Тауман – застрелян през 1941 г. в концентрационния лагер Ораниенбург.

Салмон Садовски – 35 годишен, застрелян от SS в 1942 г.

Мария Маричник – умряла на 25.11.1942 г. в концентрационния лагер Аушвиц.

Ренахер – осъден на смърт от военен съд

Йохан Ханселман – убит през 1942 г. в концентрационния лагер Саксенхаузен на 50 годишна възраст.

Антон Бругер – обезглавен в Берлин през 1943 г. на 31 годишна възраст.

Голанчин – инквизиран до смърт в един концентрационен лагер през 1943 г. на 51 годишна възраст

Гюнтер Пиц – застрелян в Хален/Сале на 08.09.1943 г. на 19 годишна възраст

Власи – убит в концентрационния лагер Маутхаузен в 1943 г. на 50 годишна възраст.

Станислав Ролов – измъчван до смърт в концентрационния лагер Гросрозен през 1944 г. На 51 годишна възраст.

Томас Слахетка – измъчван до смърт в концентрационния лагер Гросрозен през 1944 година – на 51 годишна възраст.

Алекси Слахетка - умрял при транспортиране на затворници през 1944 година към Дахау на 21 годишна възраст

Готлиб Менцер – арестуван на 19.10.1944 година и убит по-късно, след като е бил през 1943 година за 6 месеца в един концентрационен лагер на Олденбург

Ернст Кьорнер – умрял по време на мъчения в концентрационния лагер Саксенхаузен през 1944 г.

Д-р Алфред Цайс – оставил живота си в концентрационен лагер.

Алфред Мюнх – загинал през 1945 година в концентрационния лагер Нойенгаме.

СЪВРЕМЕННИ БОРЦИ ЗА ВЯРАТА

„Ето, Аз ви изпращам като овце посред вълци; бъдете прочее разумни като змиите и незлобливи като гълъбите. А пазете се от хората, защото ще ви предават на събори и в синагогите и ще ви бият. Да! И пред управители и царе ще ви извеждат поради Мене, за да свидетелствате на тях и на народите.“ (Мат.10:16-18)

През всички времена съдбата на истинските християни е била незавидна. Те са били зле разбирани и преследвани. Така стана с Учителя и Основателя на християнството и затова не бива да се учудваме, че Неговите ученици и истински последователи нямат по-добра съдба. Защото „достатъчно е за ученика да бъде като учителя си и за слугата като господаря си“. Така и ние, адвентистите от седмия ден на Реформаторското движение, можахме да минем през много опитности, особено през периода 1930-1940 година, за което пишем и свидетелстваме. Да бъде слава на Онзи, Който в борбата за вярата е минал преди нас като вестител на спасението, да служи на Бога и да бъде насърчение за онези, които предпочитат да понесат затвор, позор и смърт, отколкото да се пригледат към силите на тъмнината, за да прекарат живота си по-лесно, отказвайки се от Христос.

Както по времето на апостол Павел, така и в наше време е имало верни борци за вярата, за които е писано: „Припомняйте си още за първите дни, когато откак се посветихте, претърпяхте голяма борба от страдания, кога опозорявани с хули и оскърбления, кога пък като съучастници с тия, които страдаха така. Защото вие не само състрадавахте с ония, които бяха в окови, но и радостно посрещахте разграбването на имота си, като знаехте, че вие си имате по-добър и траен имот“ (Евр.10:32-34).

В БОРБА МЕЖДУ СВЕТЛИНАТА И МРАКА

Цитираният библейски текст: „Откак се посветихте, претърпяхте голяма борба от страдания“, означава, че чрез просветата от Божия Дух

обикновената новородена душа знае да оценява Божията истина, която е по-трайна от всичко, и за която светът не би могъл да предложи никаква равностойност. Тази душа не би се съгласила да замени и пожертва истината или да се откаже от нея. Тогава веднага започва борбата за защита на вярата и за запазване на чистата библейска истина. Тази борба поставя вярващия в конфликт със светски настроените негови близки, роднини и познати, както и с номиналните християни и с властите, според писаното в Матей 10:34-39 и Йоан 18:36-37. През такава опасност минаха и тези, за които ще говорим по-долу.

Веднага след като дойде на власт националсоциализмът, ние като общество усетихме натиска и преследването. Още в 1939 година бяха забранени богослужебните събрания в целия окръг Бриг. По това време нашият мил брат Готлиб Менцер работеше много усърдно като свидетел на последната реформаторска вест и от неговия труд се родиха чрез истината няколко верни души за Бога. Между тях беше и милият и смел брат по вяра Густав Псирембел, един от първите мъченици от обществото на Адвентистите от седмия ден – Реформаторско движение, както и сестра Кифера, чийто мъж, обзет от ужасна ярост, нахълтал в жилището на брат Менцер с брадва в ръце, опитвайки се да го убие. Сестрата беше арестувана и подложена на изтезание в съботния ден, но никаква власт не можа да я застави да се отклони от истината и от съюза на повярвалите и кръстените. Затова пък брат Менцер трябваше да страда, като беше изпратен пред 1944 година в концентрационния лагер Естервеген при Олденбург. Може би нуждата за изхранването на многочленното семейство на брат Менцер и някой други влияния станаха причина той да бъде освободен след половин година.

През това време четирите му деца, подлежащи на задължително образование, били завеждани насила от полицията на училище в съботен ден, извършени били няколко обиски на жилището и семейството непрекъснато било наказвано с глоби, което представлявало товар за семейството при оскъдните му доходи от малкото земеделско стопанство. След като всички принудителни мерки не могли да обезсърчат брат Менцер и жена му и те твърдо отстоявали борбата за своята вяра, брат Менцер бил отново подведен под наказателна отговорност. Четирите деца били изтръгнати насила от родителския дом и били дадени другаде за възпитание. От 1939 година до 1945 година те са били отделени от родителите си и единственият им син никога вече не се завърнал. Какво значи това може да разбере само едно майчино сърце. Едва след като рухна този режим на насилие и жестокости през 1945 година майката намира по

чуден начин трите си деца. Своя баща, който дълги години прекарваше в затвор и беше облаган с постоянни парични наказания, те вече никога не видяха. На 19 октомври 1944 година той бил отведен от полицията и предаден на тайната полиция в Брестлау. Там му връчили писмо-декларация, в което той трябвало да декларира, че се отказва от „безумната си вяра“. Уверявали го, че като подпише декларацията и четирите му деца ще бъдат върнати в къщи. Както по-късно съобщава присъствалият полицейски чиновник, брат Менцер отговорил, че не може и не иска да се откаже от вярата си в Божието Слово, която дълго е носил в сърцето си, а особено сега, когато хитлеризмът е пред своя погром. Той няма да се отрече от своя Бог. Това е последната вест, която имаме за брат Менцер. Самотен и изоставен, гонен и преследван, разделен от семейството си, за което работеше така предано, за което се грижеше и бореше, този мил брат стана верен свидетел на Христос - „верен до смърт“. В опитностите и борбата на този герой на вярата се изпълниха думите на Господа, които важат и за вярващите от последното време:

„Не бой се от това, от което скоро ще пострадаш. Ето, дяволът скоро ще тури някои от вас в тъмница, за да бъдете под изпитание и ще имате скръб десет дни. Бъди верен до смърт и аз ще ти дам венеца на живота“ (Откровение 2:10).

Вдовицата, децата и внуците на брат Менцер и днес воюват вярно за вярата, за която техният съпруг и баща даде живота си. Дано неговият пример ни насочи към думите на апостол Павел: „Помнете ония, които са ви говорили Божието слово, които са ви били наставници, и като гледате в сетнината на техния начин на живот, подражайте на вярата им“ (Евреи 13:7).

СВИДЕТЕЛСТВАНЕ ПРЕД УПРАВИТЕЛИ И СЪДИЛИЩА

„Да, и пред управители и царе ще ви извеждат заради Мене, за да свидетелствате на тях и народите.“ (Матей 10:18)

Брат Менцер, когото ви представихме в предишните страници на тази книга има следния принос: Чрез него се запознал с Реформаторското движение един млад мъж от Харлемарк, окръг Бриг. Това станало във времето, когато тоталитарната държавна власт в Германия властвала неограничено, а милитаризмът изисквал положително отношение към защита на държавата от всеки германски гражданин. Да служи в редовете на армията бил повикан и този млад брат на име Густав Псирембел. Когато му била връчена заповедта, той бил почти младоженец. Макар и

нов във вярата, той добре осъзнал чрез благата вест на Христовия мир, че всички хора и народи са братя и са свързани в едно международно тяло, чиято първостепенна задача е търсене и спасяване на погиващите. Намерил, че това е несъвместимо с участието на вярващите в кръвопролития и отказал да изпълни военната си служба. Той ясно заявил, че отхвърля всяко военно обучение, чрез което се подготвят убийци, а това противоречи на Евангелието, съгласно Христовата „Планинска проповед“. Той бил арестуван и след неуспешни опити да го накарат да промени убеждението си, бил изправен пред военния съд в Берлин. Там го предупредили, че не се намира пред църковен вселенски събор, а пред Германския военен съд. Опитали се да го убедят по различни свои начини и доказателства, че всеки човек е длъжен да се подчинява на властите. Брат Псирембел обаче смело свидетелствал, че Божието царство не е от този свят и затова последователите на Христос не трябва да се борят за него (Йоан 18:36). Връчили му обширно писмо от проповедник на адвентната църква, в което се подчертавало, че защитата на отечеството е дълг на всеки християнин. Без всякаква човешка подкрепа и под натиска на проповедник – отстъпник от Христовите принципи и предател на братята, бр. Псирембел заявил, че човек не може да служи на двама господари в едно и също време. Той също потвърдил, че само едно отпаднало християнство се опитва от няколко века насам да проповядва такова фалшиво Евангелие, като държи в едната ръка Библията, а в другата меч. Такова християнство, казал брата, има само вид на благочестие, обаче се е отрекло от неговата сила.

Нашият млад брат Псирембел бил осъден на смърт от военния съд. В обширно писмо до своята жена, той описва с каква голяма скръб е преживял изневярата на онзи проповедник, който в писмото си го е нападнал от засада в един решителен момент, когато той е бранил своето верско становище и е поставил борбата му във фалшива светлина. Но и това предателство не било в състояние да го обезсърчи. В самотна затворническа килия, той очаквал деня на своята екзекуция. Какво е преживял милият ни брат през тези дни и часове, какво е вълнувало душата на този борец на вярата, това знае само Бог.

Г. Псирембел
Затворник № 4373
Отделение АИЗ 5
Берлин НВ 40
5 март 1940 г.

Мила мамо,
Поздравявам те с Божия мир!

Искам още един път да ви се обадя с няколко реда. Щях да пиша по-рано, но изчаках присъдата, за да мога да ви съобщя нещо по-точно. Присъдата е произнесена и аз се надявам, мила мамо, че ти си приготвена за този час. В последното си писмо ти бях съобщил, че всичко вече е свършено. Днес ти съобщавам, че всичко вече стои зад мене. Процесът трая кратко и протече спокойно, тъй като не хранех никаква фалшива надежда и бях се приготвил за най-лошото. За мен имаше само две решения – или да изповядам вярата си, или да я отрека. Още в началото ми напомниха, че не се намирам пред някой църковен събор, който решава верски въпроси, но пред Военен съд. Мотивите на моето деяние и моето убеждение бяха счестени като заблудителни и бяха отхвърлени. Взе се под внимание само нарушението на закона и деянието, а именно, че съм се отклонил от военната служба – отказа да употребявам оръжие, отказа да се кълна под знамето и да изпълня германския поздрав. Имах адвокат за защитник, който пледира да ми бъде наложено наказание „Лишаване от свобода“, обаче това не бе уважено и съдът ми наложи смъртно наказание.

Мила мамо, когато получиш тези редове няма да бъде вече между живите. Душата ми вече ще почива в мир, защото в следващите няколко дни смъртното ми наказание трябва да бъде изпълнено. Уповай на Господа при всички обстоятелства в живота. Той ще ти помага да носиш всички задължения и товари, които сега лягат върху твоите рамене. Прави всичко това от любов и вяра в Него и постоянствай до край, за да можем някога да се видим в онази по-добра страна, в града изграден от злато, където няма болка, нито страдание.

Сбогом, чрез страдание към слава! Още един път много поздрави.
Твой Густав

* * *

Г.Псирембел
Затворник № 4373
Отделение АИЗ 5
Берлин
12 март 1940 г.

Мила моя обична мамо,
Божият мир е поздравът ми до теб!

Искам да използвам случай, който ми се предлага да ви пиша още няколко реда, защото всеки нов ден, който се загорява, може да бъде последен за мен...

Не трябва да отпадне духом в часа на съдбоносното решение, защото това е верният път, това е истината, това е делото Божие и Той няма да го остави да погине. Много съжالياвам, когато някои от нашите братя се отклоняват от истинския път, напускат Вожда и знамето и започват да се съмняват в Неговата божествена любов като по този начин Го наскърбяват. Но те някога ще съжالياват горчиво и ще осъзнаят своята вина. Може би когато ще бъде наистина много късно и когато не ще има вече никаква помощ и начин за спасение. Те съвсем не мислят, че по този начин забиват нож в гърба на тези, които са останали верни на Бога и правят борбата им неизразимо тежка. Защото когато случай като моя бива разглеждан в съда, те казват: другите се убедили, те изпълниха своя дълг и не накърняват своята съвест относно Божиите заповеди. Защо вие да не можете да сторите това? Много, много трудно е в такъв случай да се брани истината, за да разясниш на властите своето становище и да докажеш, че не можеш да действаш по друг начин. Един от тези упреци ме сполетя особено болезнено, като ме обвиниха, че съм упорит и не искам да се поуча. Тези отпаднали адвентисти, особено проповедници бяха съумели с разни забулвания така да фалшифицират представянето на истината и така да измамат хората, че ние бяхме посочени като престъпници и като измамници. Не стига, че те се отклоняват от борбата и се опитват да заобиколят трудностите, но се стараят да оправдават своите действия с думи от Священото Писание и свидетелствата, които съвсем не подхождат за случая. Това можях да констатирам от писмото на проповедника, дълго седем страници, с цитати от свидетелствата. Но всичко това не трябва ни най-малко да ни изкарва

от равновесие. Истината си остава истина и правото трябва да бъде право, а бъдещето ще открие на коя страна е то...

„В тази вяра има свиждане“ и така се разделям с вас. Бог да бъде с тебе. Всички ви поздравявам най-горещо и целувам.

Сърдечни поздрави до всички, които си спомнят за мен.

* * *

На 29 май 1940 г. бр.Псиримбел изпраща последното си писмо до жена си и детето си

Поздрав 2 Коринт. 4:16-18

Току що научих, че утре, дори рано сутринта в 5 часа ще бъда екскутиран. Още един път имах случай да се подкрепя за тази последна минута с Божието Слово. Дадох ми да чета Новия Завет (в замяна на това обаче по-малко храна за тялото). Дажбите хляб тук са много по-малко и въобще тук е по-строго, отколкото в Пльоцензе, обаче аз понесох всичко с голяма готовност и търпение, като зная, че не съм нито първият, нито последният, на когото се случва това. Господ каза: „Радвайте се и бъдете добре възнаградени. Вдигнете главите си, защото избавлението ви приближава“. Тези обещания ни помагат да издържаме в нашата тежка, но така хубава борба. Господ ни е обещал Своята сила, Своята закрила и Той е готов да помогне на своите деца, когато силата им намалее. Аз също можях да опитам това обещание през всичките тези години на моята борба до този последен час. На Него да бъде хвала и благодарност. Той ме е опазил здрав телесно и духовно, като ми подари радост и Своята любов преизобилно. Няма да ме остави и в последния ми час. Не трябва тъгуваме, а да се радваме и да сметем за привилегия, че можем да страдаме и да умрем за Него. „Бъди верен до смърт и Аз ще ти дам венеца на живота“. Той ни е обещал сила и спасение и вярвайки в тази сила и това спасение, аз ще напусна земния живот с надежда, че ще се видим пак, мили мои, в Неговото царство, за да бъдем вечно заедно и с Този, Който ни е възлюбил и пожертвал живота Си с най-добри намерения за нас. В новото царство ще живеем неразделно, нищо няма да смуцава мира и щастието ни, за които на земята само сме мечтали. Когато това се осъществи, ние ще бъдем като хора, които сънуват и ще мислим, че щастието е мираж, защото сме получили такива неща, каквито като грешници, осъдени на смърт, не заслужаваме. Каква славна привилегия е да

знаем всичко това и да го вярваме. Мила мамо, не позволявай да ти бъде отнета тази скъпоценност, уповай в Господа при всички поражения в живота и Той винаги ще бъде при теб и няма да те напусне. Победи мъката си и завърши своя жизнен път, като го изминеш с вяръност без да се отчайваш.

Не бих продал вярата си даже и за много светове. Който обича Христос никога не ще се откаже от Него. На такива Господ ще даде успех. Ще бъдат благословени и децата им, когато те се трудят да изпълнят Неговите заповеди. Той и на теб ще бъде Утешител, като знаеш, че предпочитам да бъда погребан мъртъв, отколкото жив. Надявам се, че Бог е с вас. Той да ви благослови, закриля и пази и благодатта му да бъде върху Вас. Да ви даде Своя мир – това е предсмъртното ми желание и молитва. Амин!

Още веднъж за последен път приемете поздрав и целувки от вашия мил баща. Сърдечни поздрав и на мама и на всички мили братя, сестри и роднини.

Твой: Густав Псирембел

* * *

Това последно свидетелство на един храбър борец за вярата доказва, как силата на Божествения дух побеждава света, съгласно Словото: „Защото всичко, що е родено от Бога, побеждава света; и тая победа, която е победила света е спечелила нашата вяра“ (1 Йоаново 5:4).

На фона на едно християнство, пропито от греховете на света, което от векове до наши дни живее в кървави войни и политически раздори и чрез разкъсване на собствените си меса дава лош пример на другOVERците, писмото на нашия верен брат Псирембел е доказателство за силата на Христос и един по-добър свят. И този герой на вярата би могъл да каже без превъзпяване заедно с апостол Павел: „Защото аз вече ставам принос и времето на отиването ми настава. Аз се подвизавах в доброто войнстване, пътя свърших, вярата опазих, отсега нататък се пази за мене венеца на правдата, който Господ, праведния Съдия ще ми въздаде, и не само на мене, но и на всички, които любят Неговото явление“ (2 Тимотей 4:6-8).

Последното прощално писмо на брат Псирембел ни показва, че Духът Господен го е издигнал над всички мисли за лишения, страдания и несгоди. В думите на Спасителя: „Който вади нож от нож загива“ той вижда съдбата на един свят, обявил война на Христос и Неговия мир. И това действително сполетя града и местата, където той беше хвърлен в

затвора заради вярата си, където военен съд го осъди на смърт и където бе екзекутиран. През 1945 г. този град бе сринаг до земята от опустошителни бомби. Чрез символа на властта – мечът, той бе унищожен и кръв и сълзи бяха резултатите на възмездието. Както е писано: „Не се лъжете, Бог поругаем не бива. Защото каквото човек сее, това ще и да пожъне“ (Гал.6:7).

Заради верността на нашия борец за вярата в Господа и Изкупителя му бе показана голяма милост. С последното отправяне на духовния си поглед той видя славата и величието на Христовото царство, след дълго време на големи страдания, и той писа: „Не трябва да тъгуваме, а да се радваме и да сметем за привилегия, че можем да страдаме и да умрем за Него.“ „Бъди верен до смърт и Аз ще ти дам венеца на живота.“, „... вярвайки в тази сила и това спасение, аз ще напусна земния живот с надежда, че ще се видим пак, мили мои, в Неговото царство, за да бъдем вечно заедно и с Този, Който ни е възлюбил и пожертвал живота Си с най-добри намерения за нас. В новото царство ще живеем неразделно, нищо няма да смущава мира и щастието ни, за които на земята само сме мечтали. Когато това се осъществи, ние ще бъдем като хора, които сънуват и ще мислим, че щастието е мираж.“

Духът, който му даде сили да се издигне над всичко преходно и земно в лицето на смъртта, ще го възкреси когато Христос дойде втори път, за да го отведе в Своето вечно царство. Затова всички възлюбени в Христос: „Гледайте техния край и подражайте на вярата им“

ДОБРИЯТ ПАСТИР ЖИВОТА СИ ДАВА ЗА ОВЦЕТЕ

Йоан 10:11

Духовните водачи и пастири на Христовото стадо трябва да вървят смело и храбро пред него във време на изпитания и страдания. Всеки пастир трябва да знае, че е наблюдаван като с лупа от земните власти. Неговото поведение е от голямо и решаващо значение за много хора и особено за поверените му души, защото е писано: „Порази пастира, и овцете ще се разпръснат“ (Зах.13:7).

Църковната история показва, че в борбата между тъмнината и светлината, между небесните и земните власти, съществуват непримирими противоречия. Земните власти и техните закони изискват подчинение, което не отговаря на Христовото учение. Това различие изисква отговарящите за стадото пастири всякога да заявяват както апостол Петър: „Подобава да се покоряваме повече на Бога, отколкото на човечите“

(Деян.5:19). Тази твърда позиция на верните водители е причинявала гонения, наказания и смърт през всички векове. Така преследваха и избиваха апостолите. Така римската държавна религия поведе борба с християните през първите столетия, най-голямата от които беше, тази на Диоклециан през 303 година. „Разрушението на църквата в Никомедия на 23 февруари 303 г. беше сигнал за общо нападение. В следващия ден се появи императорски едикт. Всички офицери – християни бяха изгонени първи от армията, а другите от всяка служба. Последва втори едикт всички духовни лица да бъдат хвърлени в затвора и да бъдат принудени да принесат жертва... Християнските църкви трябваше да бъдат разрушени, всички свещени книги на християните – изгорени“ . (*Църковна история, Р. Зоом, стр.14*).

В резултат на обединение на държавата и църквата при Константин I (Велики), отпадналата църква се подчини под законите на земната държавна власт. Преследването спря, защото най-сетне ръководните духовни лица се присъединиха към силите на тъмнината и заради земни привилегии и права те изневериха на своите пастирски задължения. През следващите столетия, особено през средните векове, държавната власт е била внушавана от папи и църковни князе и използвана за жестоко преследване на духовници като Хус, Лутер, Калвин и други, провъзгласени от църквата за еретици, а съдилищата и инквизицията са осъдили безброй вярващи християни, които са били екзекутирани от държавната власт.

Верните пастири, които като смели реформатори са вървели пред стадото си с вяра, са били обвинени от паднали духовници в духовна гордост и че използвали своето мъченичество за лична агитация. Това са начини за дискредитиране на верните християни, готови да пожертват свободата, живота си и всичко друго заради Евангелието и да бъдат добър пример за поверените им души. И тъй като нищо ново не става под слънцето, не бива да се чудим, че това, което се е случвало за Божиите деца през миналите векове, се случва в наше време.

БОРЦИ ЗА ВЯРАТА НА ТРЕТАТА АНГЕЛСКА ВЕСТ

„Да бъдем защитници на истината и правдата, когато мнозинството ни напуска, да воюваме за Господа в големите битки, когато борците са малцина, това ще бъде нашето голямо изпитание. В такова време ще трябва да събираме топлина от студенината на другите, смелост от тях-

ната страхливост и устойчива вярност от тяхното предателство.“ (Биограф. стр. 255, 256).

Това пророчество се сбъдна по времето на бунта на разгневените народи според Откровение 11:18 и „Опитности и видения“ стр. 32. Още през Първата световна война ангелът на Лаодикийската църква се отрече от настоящата истина. Този ангел е олицетворение на водачите на адвентистите от седмия ден, когато към тях в Европа бе отправен и направен достояние на целия свят следния апел: „В настоящото сериозно време (...) трябва да се включите в защита на отечеството, като и в събота се употребява оръжие при тези обстоятелства“. По този начин неверните пастири размениха оръжието на духа с оръжието на плътта и се опитаха да държат Библията в едната си ръка, а мечът в другата, готови за кръвопролития и участие в себеразкъсването на едно отрекло се християнство. Резултатът от това предателство спрямо Евангелието на мира и спрямо повереното им Христово стадо беше такъв, че според техните собствени признания 96 на сто от адвентистите се замесиха в това падение. И това отричане на истината беше санкционирано през 1920 година от най-високото ръководство на тези евангелисти с думите: „Вярваме, че сте на крив път с възгледите си. (...) Какво бихте казали за Моисей, който само няколко дни след даването на десетте заповеди на Синай получи заповед да убие царя на Васан, както и всички мъже, жени и деца. Бихте ли го обвинили в убийство? Сам Бог му поръча да наруши шестата заповед.“ (*Протокол от Фриденсау 1920 г.*)

В първото изречение на цитирания откъс от протокола се обвиняват в заблуждение онези, които отказаха да участват в Първата световна война, в самоизстреблението на народите, в опустошението на градове и села и във всичко, свързано с тази неправда. Тези борци за мир бяха обвинени във фанатизъм и бяха наречени отпаднало движение (Протокол стр.61,62). Но за онова, което един верен борец за чистата вяра трябваше да извърши и преживее през тези четири години, преследван от военните власти и от предателството на неверни пастири, които се мъчеха да получат благоволенieto и признанието на светските държавни власти, не се споменава нито в един ред на протокола, държан във Фриденсау. Напротив, в 1918 година в един ежедневник бе публикувано следното съобщение: „Тези заблудени елементи се провъзгласиха сами за проповедници и се опитват с незначителен успех да вършат пропаганда на своите глупави идеи. Само се назовават проповедници и адвентисти. Те не са такива, те са измамници. Ако такива елементи намерят заслужената си участ, това за нас е едно удовлетворение...“

Нека чрез тази книжка си спомним с признателност и благодарност за верните братя, благодарение на непоклатимата верност на които, показана сред подлост, предателство, вътрешни и външни мъчнотии, се основа Реформаторското движение на адвентистите от седмия ден. Техните изпитания и опитности по време на войната и преследванията ги издигат в нашите очи като хора, които и по време на Втората световна война дадоха ясно свидетелство пред властите, „свидетелство за тях и за народите“.

ДОКЛАД ЗА ПРЕЖИВЯНИТЕ ОПИТНОСТИ НА АДВЕНТИСТИТЕ ОТ СЕДМИЯ ДЕН РЕФОРМАТОРСКО ДВИЖЕНИЕ ПРЕДИ И ПО ВРЕМЕ НА ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА ОТ 1936-1945 г.

През периода 1919 – 1926/27 година централата на Адвентистите от седмия ден - Реформаторско движение в Германия беше преместена в Изерхаген при ХанOVER. Делото си пробиваше път както в страната, така и в чужбина. Когато тоталитарният режим на националсоциализма взе властта, за нашето движение настъпиха тежки дни. Изисканото от всички включване в служба на националните интереси, постави пред нас решителни проблеми на съвестта.

Ръководителите на адвентистите от седмия ден – Реформаторско движение в страната и чужбина бяха убедени от личен опит в борбата на вярата през и след Първата световна война, че въз основа на Библията и Свидетелствата ние не можем да участваме в никакви политически и партийни борби, нито пък в национални и международни междуособици. Не мина много време и най-напред ръководителите ни в Германия трябваше да свидетелстват пред партийните глави и държавните органи за своята вяра. Особено безскрупулната изборна пропаганда, която принуждаваше за участие в изборите и задължително включване в сдружение, целеше всеки да изяви своята политическа принадлежност, да покаже боята си. Много адвентисти предсещаха предстоящите борби, за които един брат казва: „В това време на борба ще се вее истинското знаме. Знаменосците трябва да бъдат силни и да изразят становището си. Ще бъде изпитана годността на всеки борец, който воюва за правото. Колебливите никога няма да носят лавровия венец на победата. Честните и верните няма да крият своята принадлежност, но ще вложат сърце и сили в делото и ще рискуват всичко свое в тази борба, какъвто и да бъде резултатът от изхода ѝ“ (*Свидетелства том II, 271, 272*).

Нашият стар брат по вяра Ото Велп, който още по време на Първата световна война е преживял четири години гонение, беше един от първите, които свидетелстваха ясно, че няма да участва нито в политика, нито в преки или косвени военни действия, защото Христовото учение забранява това и привържениците на вярата се поучават в тези истини. Навсякъде, особено ръководните братя в Реформаторското движение, устно и писмено свидетелстваха това.

Още на 29 април 1936 година движението на адвентистите от седмия ден – реформатори бе забранено. Ето текста на тази забрана:

Политическа полицейска
командура на Ландерите
Пруска тайна държавна полиция

В.№111 В I С 213/36
Берлин СВ II, 29.04.1936 г.

До господин Ото Велп
Бад Годесберг
Райнале 56 II

Във основа на параграф I от ВО на президента на Райха за защита на народа и държавата от 28.II.1933 г. /Държавен вестник на Райха I стр. 83/ разтурва се и се забранява сектата „Адвентисти от седмия ден – Реформаторско движение“ в цялата територия на Райха. Имуществото им се конфискува.

Нарушения на това постановление ще се наказват по параграф 4 на ВО от 28.02.1933 г.

Мотиви: Адвентистите от седмия ден – Реформаторско движение, преследват под булото на религиозна дейност цели, които са против миогледа на националсоциализма. Привържениците на тази секта отказват да служат във войската и не приемат да употребяват германския поздрав. Те заявяват открито, че не признават никакво отечество, че са интернационалисти и считат всички човечи за братя. Тъй като поведението на тази секта може да внесе смущение сред населението, разтурянето на същата бе наложено от защитата на народа и държавата.

Като заместник подписал: Хайдрих

* * *

Председателят на Източногерманския съюз бе арестуван през септември 1936 г. в Саксония, близо до Дрезден по решение от 29.09.1936 г. Главният прокурор нареди да се прекрати започнатото съдебно преследване, като разносните се заплатят от държавата. Въпреки това той бе арестуван и хвърлен в полицейския затвор на Дрезден.

На 27.01.1937 г. тайната държавна полиция нареди: „През време на предприетата акция против водачите, проповедниците и колпортьорите на Реформаторската църква на адвентистите от седмия ден бе арестуван и досегашният ръководител на църквата в Източна Германия, проповедникът Йохан Ханзелман, роден на 01.05.1892 г. Във Франгерберг /Бюремберг/, напоследък живеещ в Лангебрюг, Бецирг Дрезден, улица „Адолф Хитлер“ 9, понастоящем задържан под следствие – 16 ИС 2796/36.

На 23.05.1937 г. главният прокурор и ръководител на обвинителната власт на извънредния съд за провинцията Саксония – Фрайберг издаде заповед за арестуването на Ханзелман Йохан Георг – бивш проповедник. Обвинението гласи:

„Той е обикалял споменатите области – Саксония, Брандербург, Померн, Шлезия и Източна Пруссия с колата си, търсейки привърженици на тази секта, държал е библиейски часове, отслужвал е причастие по ритуала на забранената секта и е събирал пари.“

„Обвиняемият признава, че поради религиозните си убеждения избягва по принцип светски разговори и че при всеки случай свидетелства свободно и открито за Божието Слово и Библията.“

В това се състояха нарушенията, приписани на брат Ханзелман. По тази причина той бе държан в затвора в Дрезден до 02.10.1937 г. От обвинението се вижда как той като верен пастир се е грижил за стадото, въпреки всички опасности и пречки, давал им е „хляба на живота“ и ги е укрепвал във вярата, „че през много изпитания и страдания ще влезем в царството Божие“. Малко време след това той бил наново арестуван. В Хале/Заале бил съден за втори път. Обвинителният акт гласи:

„Обвиняемият е бил по-рано проповедник на сектата на Адвентистите от седмия ден – Реформаторско движение, която бе забранена и разтурена по заповед на заместник началника на тайната полиция от 29.04.1936 г. за цялата територия на Райха. Тази секта, която имаше седалището си в Изернхаген, се е отцепила в 1914 г. от Адвентната църква, тъй като адвентистите, противно на техните основни принципи, разрешават на своите привърженици да служат във войската, което ре-

форматорите не споделят. Тези противоречия между адвентисти и реформатори се изостриха още повече след като на власт дойде националсоциализмът. Докато привържениците на църквата на адвентистите от седмия ден застанаха решително на страната на националсоциалистите, прилагаха германския поздрав, изпращаха децата си в националсоциалистическите сдружения, служеха във войската, привържениците на Реформаторското движение се придържаха здраво към старите принципи. Под мантията на религиозното движение те преследваха цели, които са противни на мирогледа на националсоциализма. Както и преди те се отказват от всяка военна служба, не приемат германския поздрав, не подкрепят националсоциалистическите институции и са интернационалисти, като не признават никакво отечество, но считат, че всички хора са братя и сестри.

Реформаторите застъпват становището, че могат да изпълняват една заповед, когато тя не е в противоречие с Библията, тъй като трябвало да се подчиняват повече на Бога, отколкото на хората.“

Мотивите, които са посочени в обвинителния акт, показват ясно, че ръководителите на Реформаторското движение на Църквата на адвентистите от седмия ден, не бяха готови да се откажат от учението за мир в Христовото евангелие, важащо за всички народи, даже и когато са заплашени с преследване, затвор и смърт. Добрият пастир върви пред стадото си с добрия си пример, за да го защити и предпази от люти вълци. А тъкмо в това се оказаха не на мястото си ръководителите на Адвентната църква, както се вижда от цитирания по-горе текст на обвинителния акт.

По време на следващите заседания на процеса в Хале/Заале бяха доведени неколцина братя и сестри – адвентисти реформатори. Едни от тях като обвиняеми, а други като свидетели против брат Ханзелман. Брат Ханзелман бе осъден на две години затвор и да заплати разносните по процеса.

След изтичане на двегодишното наказание, на жена му бе изпратен джобния му часовник и няколко лични вещи. Брат Ханзелман беше успял да напише на жена си: „Сега идва най-лошото. Изпращат ме в концентрационния лагер Саксенхаузен“.

Към средата на месец май 1942 г. жена му получи съобщение, че мъжът ѝ се е разболял от дизентерия и е умрял в концентрационния лагер. Това беше последната официална вест.

Друг затворник от същия концентрационен лагер по същото време съобщи по-късно, че брат Ханзелман отказал един съботен ден да рабо-

ти, заради което със завързани на гръб ръце бил изтеглен нагоре и в това положение се задушил.

Така завърши живота си този верен слуга на Евангелието. Той не напусна поверените му души, за които се грижеше като истински пастир, заобиколен от опасности и много страдания, до самата си смърт. Ние трябва да бъдем благодарни на Бога, че Той е поставил за пастири на Своето стадо такива верни мъже, които да бъдат образец и за нас.

Към това съобщение ще прибавим и други свидетелства за мъченици от двайсетото столетие, които са запечатали вратата си със смъртта.

ТЕ ПОЖЕРТВАХА ЖИВОТА СИ ЗА ВРАТА СИ

Брат Голанчик, 51 годишен

Брат Голанчик работеше в една фирма като доставчик на въглища направо на клиентите. През ноември 1943 г. един петъчен ден, малко преди залез, трябвало да откара кола с въглища. Той обаче отказал това, за да не наруши съботната заповед, а да остане верен на Бога. Това било съобщено на тайната държавна полиция и бил повикан да отговаря пред нея. Той съобщил, че не може да нарани съвестта си и да наруши четвъртата заповед. За наказание бил изпратен в един лагер, където го подложили на тежки мъчения и изтезания. Всеки съботен ден той бил викан на работа, но винаги отказвал да работи. Най-последно, след много изтезания бил изпратен в концентрационен лагер. При голям студ бил хвърлян и изваждан от ледена вода. Това било повтаряно, докато смъртта го избавила от това мъчение.

* * *

Брат Станислав Ролов, 50 годишен

Брат Ролов беше ръководител в Полша. Той беше по професия шивач и познат като честен човек. Беше обичан от всички братя и сестри по вяра, заради своята искрена набожност и пожертвователна работа за повереното му стадо. В 1944 г. бил арестуван от тайната държавна полиция /Гестапо/ и отведен в концентрационния лагер Маутхаузен, където е бил измъчван до смърт.

* * *

Брат Богдан Ролов, 21 годишен

Малко време след арестуването на бащата, Гестапо отвело и сина му в същия лагер. И той имаше занаята на баща си и работеше в една шивашка работилница за конфекция. Гестапо изисквало и от него да работи в съботен ден, но той отказал. Искал да запази своята вяра и заявил: „Не отстъпвам нито крачка назад“. Заради своята твърдост той получил жесток побой и бил изхвърлен полумъртъв на двора, където останал да лежи в безсъзнание. Минавайки покрай него, бащата разпознал нещастния си безпомощен син и се обърнал към него с думите: „Синко, бъди верен и дерзай!“ Заливали го със студена вода като продължавали да го разпитват и принуждават да работи в събота. Но той винаги отказвал да стори това. За наказание го изпратили в концентрационния лагер Дахау, където бил подложен на много мъчения. Бързо напредващите американски войски го освободили и сложили край на мъченията му. Завърнал се у дома си съсипан и болен.

* * *

Брат Томас Слахетка, 51 годишен

През 1944 г. бил арестуван и любезният брат Слахетка на 51 години. Работил в една строителна фирма и бил принуждаван да работи в събота, макар че всеки неделен ден отработвал пропуснатите часове. Шефът му го предупредил, че Гестапо иска да се убеди дали ще се подчини да работи в съботен ден. Но брат Слахетка не отишъл на работа в събота. В понеделник бил задържан от Гестапо. Отвели го в наказателен лагер, където го подложили на ужасни изтезания, поради постоянния му отказ да работи в събота. Поставили върху него един кош, покрит отвътре с бодлива тел. Наложили му да стои клекнал под този кош. Другите затворници трябвало да прескачат коша, което се удавало само на малцина. При студ под нулата, той трябвало да прекара цялата нощ под коша, а през деня бил заставен да работи. След пореден отказ, един съботен ден му окачили през рамото две големи торби с пясък – едната отпред, а другата отзад и с този товар един гестаповец го гонел и удрял безмилостно, докато Слахетка рухнал. След тези изтезания и безуспешни опити да накарат брата да пристъпи Божия закон, го изпратили в концентрационен лагер Росрозен. В този лагер му приложили най-страшните и ужасни изпитания. Въпреки всичко брат Слахетка останал верен и отказал да работи в

събота. Синът му Алекси по същата причина бил съблечен гол, завързан с въже и хвърлен на двора. Той трябвало да гледа как най-жестоко изтезават баща му. Един гестаповеч скачал на гърдите му, докато гърдния му кош бил смазан и брат Слахетка се освободил от мъките.

* * *

Брат Алекси Слахетка, 21 годишен

Този млад брат работел в същата строителна фирма, където работел и баща му. Сутринта, когато отвели баща му, бил отведен и синът, защото и той отказал да работи в събота. И той трябвало да мине през изпитанията и мъченията, през които минал и баща му. Когато един съботен ден той отново отказал да работи, хвърлили го в един тъмен бункер, където до колене трябвало да стои в химикали, разяждащи кожата и месата му. Четири дена и четири нощи той прекарал там без вода и хляб. Когато го пуснали от бункера го заставили да тича към лагера и му дали парче хляб. По пътя той срещнал друг затворник, който трябвало да прекара осем дена в същия бункер. Брат Слахетка дал на другаря си по страдание парчето хляб. В лагера обаче получил от съзатворниците си по-малко парченце хляб, така че бил възнаграден за своето великодушие. В лагера открил, че месото на краката му се отделя от костите и не бил вече способен за работа. Прехвърлили го в концентрационния лагер Гросрозен, където останал до ноември в това си болестно състояние. Тъй като в този лагер нямало газова камера, изпратили го с други болни в Дахау. Транспортирането траело 14 дни. Болните били превозвани в затворен вагон за добитък. Брат Слахетка не стигнал до лагера Дахау. По пътя, заедно с много други болни, починал при ужасно страдание и глад.

* * *

Сестра Бранислава Слахетка, 23 години

Дъщерята на Слахетка работела в държавна градина. На 10.02.1944 г. била арестувана от Гестапо, защото отказала да работи в събота. В същия лагер, където бил отведен най-напред баща ѝ, а след това и брат ѝ, била докарана и тя. От там я прехвърлили в концентрационния лагер Равенбург. И в този лагер тя се борила да не работи в събота и останала вярна на своя Бог и на своето верую. Тогава я прехвърлили в един наказателен

блок, където ѝ казали, че ако успее да издържи на всички мъчения, ще ѝ позволят да спазва съботата. Обаче не я освободили от лагера, а заедно с други затворнички, натъпкани във вагони за добитък през Берлин я транспортирали за Чехословакия в друг лагер. Само малцина стигнали до този лагер. По-голяма част били изведени от вагона умрели от глад или измръзване. Сестра Слахетка оцеляла по Божиия милост и Господ и дал сили. Тъй като се приближавали до фронта, затворничките трябвало да изминат пеша повече от 30 км в планински район, докато на 08.05.1945 г. настъпил денят на освобождението. Господ дал на тази сестра благодат да остане жива и да разказва на другите какво е сторил Бог с нея.

* * *

Сестра Мария Слахетка

Една от най-големите мъченици безспорно е била майката, която трябвало да пожертва своя съпруг и хранител, своя син и дъщеря си. Често пъти я отвеждали в Гестапо, където я разпитвали и обещавали да освободят близките ѝ, ако ги убеди да променят възгледите си и вземат решение да работят в събота. Обаче, тя заявила, че иска да ги види по-скоро мъртви, отколкото да изменят на вярата си и прибавила: „Те са на възраст и трябва сами да решат“. До края на живота си тя останала благочестива реформаторка, върна на своя Бог. Сърдечното ѝ желание на смъртния одър било и останалите ѝ деца да бъдат така верни на Бога, както нейния мъж и сина ѝ.

* * *

Брат Виктор Паха, 26 годишен

Виктор Паха получил през 1941 г. повиквателна заповед да се яви във войската. Тъй като бил убеден, че трябва да спазва Божиите заповеди и да бъде верен свидетел на Исус, той отказал да се яви пред военните власти. Бил хвърлен в затвора в Бреслау. От тук бил транспортиран за Хале/Саале, където намерил добрия си приятел и брат по вяра Гюнтер Пиц. Малко след това един проповедник от адвентната църква бил изпратен при него. Същият му казал: „Братко, какво правиш тук? Та ние

сме в Египет, а не в Ханаан и трябва да превием гръб пред тоягата. Пощади младия си живот и изпълни дълга си“. Брат Паха отхвърлил тези съвети и останал верен.

* * *

Брат Гюнтер Пиц, 19 годишен

През 1944 г., поради отказване да работи в събота, Гюнтер Пиц бил хвърлен в лагера Аушвиц. Бил на 16-17 години, когато го арестували. В лагера трябвало да върши тежка работа и да се бори за съботата. След шест седмици бил пуснат на свобода за кратко време. Родителите, братята и сестрите му не го познали. Всички плакали, когато видели измършавелия младеж. На свободата се радвал около една година, след което бил мобилизиран за трудова служба, където останал три седмици. Той посетил братята и сестрите, укрепил се и се радвал с тях на истината. След време получил повиквателна заповед и отишъл в Хале, където се срещнал с брат Паха, негов добър приятел и брат по вяра. Двамата поели борбата и отказали да служат във войската. По заповед на Химлер и двамата - брат Виктор Паха и брат Гюнтер Пиц били разстреляни в един и същи ден, заради своята вяроност към Бога. Те бяха приятели в живота и в смъртта останаха верни приятели на Исус. Ето и две писма от Гюнтер Пиц до родителите му:

В.У. Г. Берлин Тегел.

Зайдейщрасе 39, отд.10

Дело I 164/43 Военен съд

Тегел, 13.VIII.1943 г.

Мили родители,

Мирът Господен да бъде с вас!

Съобщавам ви, че в този час се чувствам здрав телесно и духовно. Каквото сте ми изпратили получих с голяма радост на 4.08. Писмото ви, което също така много ме зарадва, получих един ден по-късно. Мили мои родители, зная положително, че това, което сега ще ви съобщя за вас ще бъде печална новина. На 6.08 се гледа делото ми. Как протече и как ме обвиняваха можете да си представите. Аз казах това, което Господ беше вложил в устата ми. Присъдата бе произнесена и тя е

смърт. И сега ви моля, мили татко и мила мамо, да не пролеете за мен нито една сълза, защото надеждата, любовта и радостта, които имах преди да ви напусна, ме изпълват и до този момент. И когато ме обгърнат скръб и тъга, аз си спомням за митаря от Христовата притча и се моля с неговата молитва: „Господи, бъди милостив към мене грешника“. Мисля си: „Кой може да устои пред Бога?“ Господ отговаря: „Само който има чисто сърце“. Затова ви моля, мили родители, простете ми всичко, което не е било както трябва, всичко, с което съм ви наскърбил в години на младостта си.

Смъртното наказание никак не занимава моите мисли. Зная, че Господ ще бъде с мен. Никога в живота си не съм усещал такъв мир както през тези последни дни. Аз все още се моля Господ да ръководи сърцата на властниците. В последното си писмо забравих да ви пиша за посещенията, които искате да ми направите. Най-напред трябва да вземете решението от Военния съд на Райха, но едва ли има смисъл да пътувате толкова дълго само за едни съвсем кратки срещи. Желанието ми е да бъдем неразделни на Новата земя. Това е всичко, което имам да ви пиша и очаквам от вас отговор. Не се тревожете, мили родители. Преди присъдата да бъде приведена в изпълнение, ще има още едно заседание. И ако тогава не мога да пиша, считайте тези редове и сърдечните ми поздравии за последни, мили татко, мила мамо и скъпа сестро! Не забравяйте да предадете сърдечен поздрав на всички възлюбени в Господа.

Господ да бъде с вас! Амин!

* * *

Гюнтер

Хале, 27.IX.1944 г.

Мили родители,

Божият мир да бъде с вас, това е моят поздрав!

Благодаря ви за писмото и за картичката, които получих от Позен. Много се зарадвах. До този час съм здрав телесно и душевно. В този момент се намирам в Хале, където трябва да бъде изпълнена присъдата ми. Зная, че това за вас ще бъде печална новина. Не плачете за мен, защото Бог се е погрижил за моето спасение. Когато Спасителят ни дойде, за да избави народа си, тогава ще се радваме. Моето желание е да ви видя там, мили мои родители. Нищо не трябва да ни раздели от

Божията любов. Дано Господ прости на всички греховете ни, които сме извършили в живота си. Само Него можем да хвалим и величаем. Изпратете на сестричката ми сърдечни поздравии в Господа. (По това време сестра му е била във възпитателно училище, защото родителите и не я пращали да учи в събота). В това последно писмо ви желая, мили родители, най-богато Божие благословение и всичко добро. Оста-не верни на Господа, защото Той ще ни приведе някога в блажения мир сред радост и щастие.

Предайте най-сърдечните ми поздравии на всички роднини и позна-ти. Дано и те не загубят своята вяра в Господа. Особени сърдечни поз-дравии и целувки изпращам на Аякс. Макар и последните дни на наше-то общо пребиваване да бяха кратки, те бяха за мен сърдечна радост. Също така и най-сърдечно поздравии и целувки на Богдан. Аз много оби-чам всички братя и сестри. Това е всичко, което искам да ви пиша. И още веднъж ви изпращам моите сърдечни поздравии и целувки на вас, мили татко и мила мамо, и на милата ми сестричка.

Поздравява ви още един път вашият син Гюнтер.

* * *

Брат Салмон Садовски

Този брат беше на около 35 години, когато дойде от Румъния. Там беше прекарал четири години в затвора, защото отказал да служи във войската и не искал да нарушава четвъртата и шестата заповеди. Той беше благодарен на Бога, че се радва на свобода, тъй като можеше да бъде съден втори път, понеже след освобождаването му от затвора тряб-вало пак да се върне в казармата. Благодарността му към Бога за свобо-дата беше неизказана. Работеше като колпортьор и библейски работник за своя Спасител. Искаше да приведе и други към вярата, за която се беше борил и устоял. Но тъй като той беше от еврейски произход, спо-летия го ново изпитание. „СС“ издирва всички евреи. Братята и сестри-те от Реформаторското движение бяха съставили план да го изпратят в Палестина, обаче това не може да се осъществи. Той намери работа при един брат адвентист като земеделски работник. Обаче „СС“ го открили и отвели заедно с брата, при когото работел в двора и там застреляли и двамата. Беше 1942 година, когато този мил брат напусна живота за своя Спасител. Когато Господ Исус Христос дойде пак ще награди всеки ос-танал верен на Него, включително и брата селянин, който му беше дал работа и беше рискувал живота си заради него.

Днес някой може да смята, че обособеното Реформаторско движение не е оправдано. Историята му обаче, която е написана с кръвта на свидетелите на Исусовата вяра, доказва, че е от Бога. Какъв е белегът на остатъка? Те пазят Божиите заповеди и свидетелството за Исус. Това са тези, които въпреки преследванията и борбата, живеят съгласно вярата си. Духът на пророчеството говори за остатъка: „В света Бог има само една църква, която високо издига потъпкания закон, която сочи на хората Божия Агнец, която възстановява развалините и изгражда отдавна запустелите места... Внимавайте, да не нададе някой вик против единствения народ, който изпълнява дадените на народа на останалите поръчения, който вярно пази Божиите заповеди и вярата в Исус и в тези последни дни издига високо знамето на правдата.“ (*Съкр. II 321, 326*).

Това свидетелство е от 1893 година. Как изглеждаше обаче тази църква през 1914 година, когато дойде изпитанието? Какво стана и през последната война и кои бяха онези, които опазиха Божиите заповеди и вярата Исусова? „Който е праведен пред Мене, ще живее чрез вяра; но ако се дръпне назад, няма да благоволи в него душата ми.“ Така четем в Евреи 10:38.

Предадени от своите братя, тези верни привърженици трябваше да живеят според вярата. Които останаха верни бяха малцина, но не при множеството, което се оказа невярно при изпита.

По времето на Хитлер, когато верните свидетели от редовете на Реформаторското движение се бореха храбро, адвентистите от седмия ден се приобщиха към тиранията на фюрера, оскверняваха съботата и се сражаваха под знамето на пречупения кръст.

Колко много верни братя и сестри от Реформаторското движение защитаваха истината през много страдания, сълзи и смърт! Деца биваха изтръгвани от ръцете на родителите и изпращани във възпитателни заведения, защото родителите им не позволяваха да ходят на училище в събота. Колко майки оплакваха синовете си, изпращани в концентрационните лагери на изтезания и смъртни мъчения, за да получат след време известия за тяхната смърт, настъпила не както бе описано в смъртния акт, но по най-жесток и мъчителен начин. Тези небивали страдания можеха да се понесат само с вяра и с помощта на Божията сила.

В книгата „Възпитание“ се посочват делата на много библейски герои на вярата, където се добавя още: „Такива примери не се намират само в Библията, а и във всеки доклад на човешкия напредък. Валдензите и хугенотите, Уиклиф и Хус, Йероним и Лутер, Тиндал и Нокс, Ци-

цендорф и Уесли, както и много други свидетелстват за силата на Божието Слово срещу човешката власт и тактика за поддържане на злото. Това са истинските благородници на света. Това са редицата царствени мъже...“ Възпитание, с. 282

Когато привържениците на папата осмивали Лутер и неговата реформация, защото имал на страната си едно нищожно малцинство, на това той отговорил: „Не мисля, че съм някакъв пророк, но казвам, че трябва да се страхувате именно защото съм сам, докато на страната на противника са големи множества, касти и подигравателни писма. Да, аз съм сам, но се издигам високо, защото на моя страна е Божието Слово и тази най-голяма от всички сили не е с прочутите множества, не е с тях.“ (Светлина и мрак, с. 159). И днес някой може да говори презрително за Реформаторското движение, но едно е сигурно. Истината е на неговата страна, истината е най-голямата сила. Тук са онези, които по време на изпитанията са живели според вярата в тази истина.

Когато през 1920 година във Фриденсау се водеха преговори, нашите братя заявиха: „Има братя, които са прекарвали три години в затвора заради Господа. Други умряха и дадоха добро свидетелство за Исус. Нашето благовестие не трябва ли да възпитава и занапред такива борци под кръста? Вестта трябва да се проповядва най-смело, така че отделеният народ, истинският Божи народ да се бори и побеждава под знамето на Господа.“ (*Протокол стр.56*).

Целта на Реформаторското движение е да възпитава такива борци, резултат от която са всички верни свидетели по времето на Хитлер.

„Колкото по-дълбока е нощта, толкова по-лъчезарни са звездите“.

Звездите, които светят през деня, нямат никаква стойност, те не се виждат. Но тези, които стоят на мрачния небосклон, те са, които ни показват пътя.

Господ иска от децата си преданост към вярата. „Господи, очите Ти не търсят ли честност?“

Бог ни признава не за това, че сме много, но затова, че живеем с вяра. „Добре, поради неверие те се отразяха, а ти поради вяра стоиш. Не високоумствай, но бой се.“ (Римл.11:20)

* * *

Брат Вили Талман, Данциг, роден 1906 г.

Този брат повярявал като колпортьор. Той имал магазин за железария и домашни потреби. Имал честен и откровен характер и в борбата за

истината не признавал компромиси. Страдал много поради нарастващия националсоциализъм, който превръщал „истината в лъжа“. Той смятал за свой дълг да изразява становището си съвсем открито. Приятелски настроени към него полицаи го предупреждавали да бъде по-внимателен в излагане на своята вяра, но той не ги слушал, затварял магазина си в събота, а на вратата му поставил табелка със заповедта за съботния ден и по този начин проповядвал истината.

Верността му към четвъртата и шестата заповед станали причина Гестапо да го изпрати в концентрационния лагер „Ораниенбург“, където брат Талман в 1941 г. поради своето безстрашно свидетелство за Бога и светата Му истина, бил погубен.

* * *

Брат Цайс

Бил хвърлен в затвора, където често бил бит до посиняване, тъй като отказвал да работи в събота. Когато с нищо не успели да го накарат да отстъпи от вярата си, прехвърлили го в концентрационния лагер „Саксенхаузен“, където загинал като верен свидетел за своята вяра.

* * *

Едно писмо за свидетелство от нашата мила сестра Мюнх.

Манхайм, 9.X.1964 г.

Мили братя и сестри в Господа,

Мир вам!

Искам да ви разкажа за храбростта и борбата на милите братя и сестри по време на Хитлеровия райх и за тяхното вярно устояване във вярата им в Бога, както и за моите опитности. Преди всичко изказвам хвала и благодарност на любимия ни Бог, че по такъв начин той ни запази през тези тежки дни. Навярно сте чули вече доста неща за преживяването на наши мили братя, които са били хвърлени в затвора. А сега искам да узнаете как сме страдали и ние – сестрите. Съвсем не ни се искаше да вярваме, че и ние сестрите ще попаднем така бързо в затвора. Но това ни се случи и то бе жестоко и тежко изпитание за нас. Най-тежко е тогава, когато някои братя се отказват и по този начин отежняват съдбата на останалите.

В нашето село имаше една жена, която проявяваше интерес към вярата и ни посещаваше често. Нейният мъж служеше в хитлеровата

партия. Той до толкова се бе разгневил, че веднага ни издаде на полицията. Мъжът ми беше взет от къщи и отведен някъде. Двете ми деца, на десет и пет години плакаха неутешимо, когато татко им беше отведен. Сърцето ми се сломи. Две седмици не ядохме почти нищо. Раздялата беше много тежка. Гестапо очакваше от мен да им дам адресите на наши братя и сестри. Но след като не получиха нищо, заплашиха ме, че ще задържат мъжа ми дотогава, докато им дам исканите адреси. Това беше през ноември 1936 година. На 19 април 1937 година бяхме изправени пред специалния съд в Манхайм. Петнадесет души бяхме осъдени. Най-голяма присъда получи водачът на църквата и мъжът ми – по седем месеца затвор. Най-малкото наказание беше четири седмици, на което осъдиха и жената на мъжа, който беше ни издал. Мъжът ми беше вече пет месеца в предварителен арест, които му зачетоха и той трябваше да изтърпи още два месеца в Бруксал. Аз получих десет седмици затвор. И двамата трябваше да изтърпим наказанието си в едно и също време. Никой не се интересуваше за децата. Заплашиха ме, че ако не пращам децата си в събота на училище, ще бъдат отведени и те. Тъй като десетгодишната ми дъщеря беше болна, позволиха ми да изтърпя присъдата си, когато се завърне мъжът ми. И така стана. Мъжът ми бе освободен през месец юли, а аз постъпих в затвора през месец август. Всеки беше задържан поотделно. В затвора борбата започна наново заради храната и съботния ден. Мъжът ми в продължение на два месеца не беше работил девет съботи и за това удължиха наказанието с още 28 дена. Храната беше само от вода и полагаемата порция хляб. Вкараха ни в тъмни килии, където имаше само по един дървен нар, на който трябваше да спим. Към нас, жените се отнасяха малко по-мекко. Тъй като не работех в събота, наложиха ми два дена арест и ме вкараха в по-тъмна килия. Трябваше да сваля от себе си престилката, обувките, иглите за коса – всичко, с което човек може да се самоубие. Тези два дена бяха събота и неделя. А сега, мили мои братя и сестри, как смятате, че се почувствах от всичко това? Великолпно! Човек свиква на всичко. Пеех си тихичко, защото беше забранено да се пее високо. Песните: „Мир е в моето сърце, колко много аз се радвам“ и „Разделен от всичко земно, но изпълнен с вечността, тук намирам мир върховен, цел на моята мечта“, наистина ме утешаваха. Опитностите, които направих в затвора са нещо чудно, макар че бяха мъчителни и тежки, защото наистина беше трудно да се противопоставиш на тези страхотни сили, но и днес не бих искала да се лиша от такива прежи-

вявания. При приемането ни в затвора главната надзирателка ругаеше ужасно, особено като разбра, че принадлежим към адвентистите. Тя каза, че в събота трябва да се работи и че ако не се подчинявам, няма да се върна никога у дома. Бях много сломена и отчаяна и сълзите непрестанно миеха лицето ми. Но когато накрая ми каза, че в затвора има още две адвентистки и че те били най-добрите затворнички, светлина озари сърцето ми и аз отново се укрепих и върнах надеждата си. Тихичко казвах на себе си: „Радвам се, че и тук си имам две посестрими. Ти никога няма да ме видиш да работя в събота.“

„Винаги упорито върна на съботния ден“ - каза главната надзирателка след няколко съботи – та Вие сте истинска комунистка.“ Аз отвърнах: „Фройлайн Бьолер, откога комунистите вярват в Бога?“ Тя се обърна без да ми отговори и се запъти към вратата. Оттогава спря да ме измъчва. Идваше всеки съботен ден и ме откарваше в килията за арест. Когато наказанието ми изтече, позволиха ни да се събираме, но при тежки обстоятелства - „политически надзор и др.“

Отново за нас започна борбата, когато в началото на 1939 година мъжът ми получи повиквателна заповед. Той обаче не се отзова, макар че получи шест повиквателни. През март 1940 година пак бе арестуван. Причина: не отговаря на хитлеристкия поздрав. След два месеца последствен арест в Майнхайм, изпратиха го в концентрационния лагер при Хамбург Нойонгаме. От там пишеше често и в писмата му се четеше радост в Господа. Надяваше се да види отново своите мили. Основната му грижа във всяко писмо бяха децата. Последното си писмо ми изпрати в края на януари 1945 година, което получих малко преди навлизането на американците в Манхайм. Нашата и неговата надежда да се видим скоро, завърши с безкрайно чакане. Никаква вест не дойде повече от него. Официално не получих нищо. В 1948 година чух от един човек, който твърдеше, че към края бил с него, че бил умрял от глад (от тифус следствие глад). Вечността ще ни открие истината. Дано Господ ми даде сили да изтърпя докрай и преживея писаното в 1Сол.4:16-18. Да, мили братя и сестри в Господа, имам желание да кажа на всички ви: Влезте в изпитанието както във водата на Йордан и Господ ще извърши същите чудеса както тогава. „Ето, блажен е онзи човек, когото Бог избличава. Затова не презирай наказанието на Всемогъщия, защото Той наранява, Той и превързва, поражавя и Негови-

те ръце изцеляват. В шест беди ще те избави, дори и в седмата няма да те достигне зло.“ Йов 5:17-18;

*Поздравява ви сърдечно ваша спътница към Сион
сестра А. Мюнх, Манхайм*

* * *

Когато в 1964 година във връзка с похода на колпортьорите в Хаслон продадох на една стара жена книгата „По Божиите пътища“ и ѝ казах, че съм адвентист, тя ме запита познавам ли някого си брат Мюнх. Отговорих, че познавам добре жена му и децата му. Тя попита къде е той? Тогава и разказах, че заради вярата си е загинал в един концентрационен лагер. Когато чу това милата старица се покърти, защото преди 30 години брат Мюнх ѝ давал библейски уроци. Продължавайки пътя си, мислех за нашия брат Мюнх, който преди много години беше вършил работата на колпортьор от къща в къща на същата улица. Благодаря на Бога, че Той е дал сили на милия брат да устои до край и се молех Бог да ми дава същите сили да Му остана верен, за да мога някога да го срещна из златните улици на Новия Ерусалим.

Скъпата ни сестра Мюнх заспа в Господа през 1965 година. В последното си писмо тя пише: „Слагам всичко в ръцете на Великия Лекар и тогава, каквото и дойде, ще бъде добре дошло. Благодаря Му най-много, че ме е водил по чуден начин, снабдявал ме е с всичко и ме е запазил до днес. Убедена съм, че Той ще прави това да края на живота ми. В името на Бога поздравява ви вашата винаги благодарна и любеща сестра Мюнх.“

* * *

В „Мюнхен Абендцайтунг“ от 11 април 1955 година, четем следното съобщение:

Преди 16 години баща му е бил разстрелян, понеже отказал да служи войник – също и той не иска да вземе оръжие в ръка!

„Причина за смъртта – екзекуция“, четем в смъртния акт на баща му, който 19 годишният Венер Цренер от Мюнхен държал в ръце като подсъдим за това, че не иска да служи войник. Военен съд беше осъдил баща му през 1941 година за отказ да служи в армията. На 9 август същата година работникът и войник Леандер Цренер падна пронизан от куршумите на наказателния взвод в Брандербург/Хавел. Дълбоко религиозният човек бе заплатил с живота си своето убеждение против воен-

ната служба. Като вярващ адвентист той беше заявил, че никога не може да вдигне оръжие против други хора.

Шестнадесет години по-късно – вчера синът на Цренер беше изправен пред „Следствената комисия за отказващи да служат войници“ при специална военна областна служба в Мюнхен. И той е отказал като баща си да мине през военна подготовка с оръжие. Но той никога няма да бъде задължен да прави това, защото следствената комисия го призна за отказващ се от военна служба. „Човешкия живот е неприкосновен. Затова е несъвместимо със съвестта ми да убивам невинни хора“, заяви Вернер Цренер пред членовете на следствената комисия. „Вярвам, че мога да понеса последствията, както баща ми преди 16 години“.

Освен майка му за 19 годишния младеж свидетелстваха още други трима души. Единодушно те заявиха, че още преди въвеждането на обща задължителна военна служба, той се е изказвал против нея. „За младия човек насилствената смърт на баща му е станала причина да разгледа аргументите против задължителната военна служба“, заяви вчера председателят на следствената комисия, адвокатът Фридъл Фертиг. Членовете на следствената комисия признаха, че становището на Цренер се е превърнало окончателно в неговото решение по съвест да откаже да служи войник.

„БЪДИ ВЕРЕН ДО СМЪРТ“ Други мъченици от Австрия

Златната нишка на честните, искрени вярващи стига до времето, в което Хитлеровият режим уби трима братя и една сестра от църквата в Клагенфурт заради тяхната вяра. Те пожертваха живота си с радост и с пълно съзнание от любов към нашия Спасител и за Неговото чисто и истинно учение.

Сестра Маричник беше вдовица на майстор шивач, а брат Ранахер ръководеше след смъртта на мъжа ѝ шивачницата. В дома на сестра Маричник брат Ранахер се запознал с истината на Реформацията и я приел от сърце. Подбудени от роднините на брат Ранахер, властите обвинили сестра Маричник, че е привлякла към вярата брат Ранахер и тя била изправена пред съд. При съдебния процес към сестра Маричник се отнесли така грубо, че тя припаднала. Братята и сестрите от църквата я потърсили в болницата, вярвайки, че е отведена там, но не я намерили. Малко време след това те получили известие, че е отведена в Мюнхен и

оттам била прехвърлена в концентрационния лагер Аушвиц, където след ужасни мъчения била погубена в газова камера.

Следващите документи, които не посочват истинската причина за смъртта на сестрата, са все пак доказателство, че тя е погубена в концентрационния лагер Аушвиц.

От концентрационен
лагер Аушвиц
Командатура, отдел II
А.З. 14 ф 10/42
Аушвиц, 9 октомври 1942 г.
Относно Маричник
Приложение: един смъртен акт

До господин Матис Винклер, Клаузен при Фелткирхен, окръг Кла-генфурт

Мария Маричник, родена на 26.III.1884 г. е починала на 25.IX.1942 г. от остро възпаление в стомаха и червата. Трупът бе изгорен на 28.IX.1942 г. в Държавния крематориум. Ако желаете да ви бъде изпратена урната с праха на покойната, трябва да ни изпратите удостоверение от тамошното управление на гробищата, от което да е видно, че в тези гробища имат определено място за съхранение на урни. След пристигане на удостоверението, урната ще бъде изпратена на гробищното управление безплатно. Гробищното управление ще бъде уведомено своевременно за пратката. Смъртният акт Ви се изпраща като приложение към настоящето.

Началник на отдел II:

Подпис СС – Унтерицурмфюрер

Смъртен акт

Гражданско отделение Аушвиц № 32669/1942 г.

Мария Маричник родена Винклер, вярваща в Бога, живуща: Фелт-кирхен, Банхофщрасе № 37 е починала на 25 септември 1942 г. в 16 часа в Аушвиц, Казерненщрасе. Покойната е родена на 26.III.1884 г. в Елбил-нг, окръг Фелткирхен, Кертен. Баща: Магиас Винклер. Майка: Аполония Винклер, родена Пуци, живяла на последно място във Филах. Покойната е била вдовица на Едмунд Маричник.

* * *

Брат **Ранахер**

Този брат бил мобилизиран военно, обаче искайки да бъде напълно послушен на Бога и вярата, отказал да облече военната униформа с думите: „Не мога да служа на двама господари и да се кълна за вярност“. По нататък казал, че е положил клетва за вярност пред своя Спасител и не може да наруши тази клетва. Умрял като мъченик за Господа заради вярата си.

* * *

Брат **Власи**

Също и брат Власи пожертвал живота си за своето убеждение и за своя Господ. Той оставил пет несретни деца, тъй като жена му била вече умряла.

* * *

Брат **Антон Бругер**, роден на 9.IV.1911 г. в Капрен (Залцбург)

Кръстен през 1922 г. във Вьортхерзее (при Клагенфурт, Австрия). От този ден той бил много енергичен и работлив член на Реформаторската църква. Въпреки младостта си, свидетелствал много усърдно за истината с преданост и смирен дух. Никога не се е изказвал пренебрежително за други и никога от устата му не е излязла лоша дума или критика. Езикът му бил чист от всякакви жаргонни думи. Висок на ръст, винаги радостен, общителен и готов за помощ.

В началото на войната успял да избяга в Италия, където се запознах-ме, когато един път посетил Адвентната църква в Триест. Той ме запозна с истината на Реформацията, която аз предадох после на други. След много усилия и с Божията помощ се създадох в Триест и Милано първите групи на Реформацията в Италия. Брат Бругер се завърна след два дена отново в Милано и Генуа, където търсеше случай (Италия още не беше влязла във войната) да замине за Америка с параход. В това обаче не успя. При едно кратко посещение в Милано, където беше дошъл по това време брат Мюллер, за да ни посвети повече в истината за реформацията, той бе арестуван от полицията и след едномесечен арест изпратен в Австрия (тогава Германия). По този случай той ми се обади с писмо по време на пътуването си към Бренер, съпровождан от полицейските чиновници. Писмото беше сложил в една тетрадка със съботни уроци, изпратени ми заедно с всички книги на сестра Уайт, преди да достигнат границата, за да не би тези книги да паднат в германски ръце, които веднага щяха да ги унищожат. И до днес те са у мен като негово завещание.

В Австрия той можел да работи няколко месеца като сладкар в Залцбург. През това време подготвихме документите си за женитба с точни сведения за нашите родители и прародители, което беше много трудна работа. Когато бяхме направили всички тези книжа, него го мобилизираха. Понеже отказал да вземе оръжие, изпратиха го пред военния съд в Залцбург и там го осъдиха на две години затвор.

По това време аз се намирах в Италия и благовествах славната истина на Реформацията. Само един път ми бе позволено да посетя брат Бругер в затворническия лагер Брибург (Германия). Това посещение беше за двама ни твърде болезнено и кратко. Преди да изтече две годишния наказателен срок, отново го повикали във войската през ноември 1942 година. След като заявил ясно и смело, че остава верен на своите принципи, бил изправен пред Военния съд в Берлин и същият го осъдил на смърт за гдето отказал да служи войник. (Виж писмото на инспектора до майка му). Следните редове брат Антон Бругер е написал върху страниците на един съботен урок.

Неделя, 16 юни 1940 год.

Във влака на път

Мила Естир,

Когато получиш тези книги, ще бъда вече в Германия. Сега, когато пиша тези редове, придружават ме двама чиновници от Милано във влака между Верона и Болцано на път за Бренер. За съжаление, не ме освободиха. Вярвам, че ако Италия не беше влязла във войната, щеше да има повече надежда за мен. Сега, каквото Бог реши. Ще приема всичко, каквото дойде от Неговата ръка. Миналото ти писмо получих, но не и парите. Пиши моля те на брат Сетенбрини, ако е предал някъде парите за мен да си ги потърси, тъй като не съм получил никакви пари. Ако във вторник бях заминал веднага за вас, не би се случило това, което ме постигна. Аз обаче исках да чакам, докато се завърне брат Мюдлер, и тогава ме сполетя мен и милите ми приятели тази участ. В събота бях посетил две сестри. Когато влязох при тях, заварих там четирима чиновници, които обискираха жилището. За съжаление, хванаха и мен. Портиерката беше обадила в полицията, защото вярвала, че станало някакво политическо събрание. Сестрите имаха у дома си много книги и така наречените Бибелфоршиер (Изследване на Библията), които по-рано продавали и за съжаление това не беше добре. А мен след четири седмици решиха да ме върнат в Германия, тъй като

нямах никакви документи за самоличност, а при това бяха открили, че съм бил изпъждан вече един път зад границата.

Във всички бури, които ни сполетяха, Бог беше винаги с нас, когато оставахме верни на скъпоценната истина и когато се борихме за нея и я защитавахме. Сега народите са обхванати от някаква ярост, но и гневът Божии ще дойде върху тях. Тази война все някога ще свърши и ще настане кратко време на мир, за да може Божият народ да се подготви за борбата със звяра, който е пораснал много следствие на тази война. Само още малко време и борбата ще свърши. Спасителят иде, за да възнагради своите, които са се борили вярно. За това нека воюваме храбро и устоим до край – победата е наша.

Мила Естир, въпреки всичко не трябва да се отчайваме. Макар сега да ме изпращат в Германия, Господ може със Своята благодат да насочи всичко така, че накрая да свърши добре. Трябва да имаме точно сега много търпение и да не забравяме, че много братя и сестри по цялата земя, а най-вече в Европа, се намират сред толкова много мъчнотии. Сега е времето, когато се изпитва всеки, за да се види дали остава верен на истината при всички обстоятелства. Моли се за мене, скъпо мое съкровище. Да бъде Господ милостив към мен в предстоящите ми тежки изпитания. Щом бъде възможно ще ти пиша пак. Не се отчайвай и бъди герой, мое съкровище, изпълнявай благородно дълга си и преди всичко се старай да благовестваш истината на Реформацията и с много мъдрост да я защитаваш. Тогава Господ ще те благослови и с мене ще постъпи много добре. Аз ще те пазя винаги в сърцето си и мисълта за теб и твоята любов ще ми бъде винаги утеха и сила.

Ако действително на тази земя повече няма да се видим, остава ни сладката надежда да се срещнем при Господа, където няма вече да има раздяла за нас. Господ да те благославя, пази и закриля, мое съкровище, и да ти дава сили за всичко. Целувам те хиляди пъти.

Твой Антон

Пиши на брат Мюллер и го поздрави сърдечно от мен. Поздравявам всички мили братя и сестри. Нека се молят за мен. Поздрави особено милите ми братя в Милано. Ако е рекъл Бог, може да се видим в Клагенфурт. Може би Господ иска да бъда тук и там свидетел за истината и за това ме връща тук. Бъди храбра, мое мило съкровище.

* * *

Ето последните писма от брат Антон Бругер:

I-во писмо

Берлин – Тегел, 17.12.42 г.

Скъпа моя,

Милите ти писма получих с голяма радост. Когато получа няколко реда от теб, чувствам се винаги особено щастлив. Вярвам, че и с теб е така. Дано да можеше скоро да отпътуваши при своите родители. А може би си вече при тях? За себе си не мога да ти съобщя нищо насърчително. Както вече знаеш от мама, бях внезапно мобилизиран във войската и веднага изпаднах в големи затруднения поради моето становище. Против мене е възбудено дело и главното заседание ще се състои на 18.7.1943 г.

Ако по това време си тук и искаш да ме посетиш, моля те стори това не по-късно от нова година. Тогава ще има време да дойде и Ида Блебергер. И тя се чувства в Берлин по-добре, а може и да окаже голяма помощ. Колко много ми се иска да ти съобщя по-добри новини, пък и сърцето напират да ти каже нежни думи, но ти знаеш и без това, че заемаш в сърцето ми особено място. Ние трябва да сложим бъдещето си в Божиите ръце и да го приемем такова, каквото то дойде. На твоите мили родители и брат пожелавам богата и благословена Нова година. Същото пожелавам и на тебе и на всички мили. Пиши ми когато бъдеш вече у дома и не тъгувай, мила моя.

Поздравява и целува те с пламенна любов

Твоят Антон

Страница 32

* * *

II-ро писмо

Скъпа моя,

Когато получиши тези редове, навярно не ще бъда вече между живите. Как стана всичко това ще научиш от мама. Да, за мен нямаше друг път, ако исках да остана верен на своето верско становище. Макар и надеждата да се съберем тук да не се осъществи, остава ни, все пак, по-славната сигурност, че ще се видим при Господа и тогава нищо няма да ни раздели. Затова, скъпа моя, не тъгувай в това тежко

изпитание, но обърни погледа си с верност и увереност към вечността. Макар всичко да е толкова горчиво, трябва да го приемаме от ръката на Господа, защото Той ръководи и нарежда и ще прави така, че всичко да служи за наше най-голямо добро. Ако искаме да бъдем някога със Спасителя във вечната слава, тогава трябва да страдаме с Него. Пътят за рая минава през Голгота. Обаче светът не може да разбере, че истинската победа е в пораженията. Колко много ще се удивляват бедните хора, когато скоро Спасителят слезе в славното величие от небето, за да съди грешниците. Тогава ще стане пълна преоценка на ценностите. Тогава хората ще познаят, но много късно, какъв е бил истинският смисъл на тази борба за живот и горчиво ще се каят, че са пропуснали най-важното. Макар светът да се намира в такава ужасна бъркотия и мрак, не трябва да изпускате от очите си целта, но да следваме Господа, където и да отиде Той. Наши дълг е да показваме на света прощаващият греховете Спасител и да молим хората да се помирят с Бога. Ако те не разберат мотивите на нашето поведение и действие в този свят и криво тълкуват нещата, това в никой случай не трябва да ни обезкуражи да правим добро. Аз зная в Кого, кога и как съм повярвал и съм убеден, че Господ няма да остави надеждата ми да се посрами. Каква неизразима радост ще ни обземе, когато се видим там, при Господа, където няма никакви страдания и раздяла. Поради целия този ужасен боен шум, плач и ридания на този свят, ние трябва да насочваме погледите си към идващата слава на Божието царство, където ще царува вечен мир. Това ни изпълва със сила, за да устояваме пред всички изпитания. И аз искам да благодаря на Господа от все сърце за Неговата голяма благодат, доброта и великодушие, защото ми е помогнал до сега в Своята любов и аз съм уверен, че ще ми даде необходимата сила и за последните минути на моя жизнен път.

Щях да имам особена радост и облекчение, ако можех да те видя и да поговоря още веднъж с теб. Но тъй като си възпрепятствана да дойдеш тук навреме, за съжаление не мога повече да съществувам. Ако бях изпълнил всички задължения, които ми бяха поставили, тогава щеше да бъде възможно да се видим пак, може би и да се оженим. Но това щеше да бъде горчиво щастие, не подарено от Бога. Без истинско благословение и мир от Господа, би било безсмислено, затова нека да дочакаме, когато Бог ни събере завинаги.

Последните месеци в затворническия лагер, до края на октомври 1942 година, прекарах в Майнцтерали като работник в една дъско-

резница. Представителите на правосъдието искаха да ме заставят на всяка цена да работя в Господния ден, но майсторът беше толкова доволен от мен, че в съботен ден ме освобождаваше от работа. В замяна на това помагах всеки неделен ден при разтоварването на вагони. Така изпълнявах дълга си, докато съвсем ненадейно, без предупреждение ме откараха да служа в армията. Ръководните чиновници в затворническият лагер може би имаха добри намерения към мен, но заради съботата те ми направиха лоша услуга. Ако ме бяха оставили там на работа, щях да бъда полезен за обществото, а сега смъртта ми няма да ползва никого. Отказах да положа клетва под знамето, защото щях да бъда с това задължен не само да се бия с оръжие, но и да нарушавам съботния ден. Тъй като не можех да дам това обещание, бях осъден на смърт.

А сега поздравя всички мои мили, както и твоите скъпи приятели. Погрижи се за моята бедна майка и я утешавай. Кажу ми всички мили приятели, особено на Алберт, че мислите ми са били винаги с него и така ще пребъдат. Сбогом, моя мила, бъди твърда и се радвай. Целува те с най-предана любов:

Твой Антон

* * *

III-ро писмо

Мила мамо,

При все че всичко, което ни сполетя е така тежко и тъжно, моля те да не се отчайваш. Много бих искал да ти спестя горчивата болка, но не можех да действам иначе. Господата от съда имаха добри намерения към мен, като ме увещаваха да променя поведението си, за което ми даваха случай до последния момент. При все, че те действаха с добри подбуди и желание да ми помогнат, за нищо на света аз не можех да се съглася. При кръщението си обещах на Господ Исус да Му бъда верен и да изпълнявам заповедите Му при всички обстоятелства. За мен нямаше друг път, освен да изпия горчивата чаша.

На 5 януари бях осъден на смърт, а сега ми съобщиша, че присъдата ще бъде изпълнена на 20 януари. И така, очаквам всеки ден да ме поведат към мястото на екзекуцията. Господ, Който ми е помагал със Своята доброта и благост до този момент да понасям всичко с търпение, ще ми помогне и при това последно изпитание и ще ми даде сили. Макар и да не ни е дадено да бъдем заедно в този свят, имаме славната надежда, че ще се видим при Господа, където няма да има повече раз-

дяла. Затова, мила мамо, не тъгувай, но уповай на Господа за всичко. Той и на тебе ще помогне и ще те утеши при всяко страдание, затова уповай на Него. За бедната Естир ще бъде също много тежко. Имах толкова голямо желание да я видя още един път, но тъй като досега не е било възможно да дойде, трябва да се утеша с надеждата, че ще се видим при Господа. Когато всичко бъде свършено с мен, ще получиши писмо от властите. Още веднъж изпращам моите най-сърдечни поздравии до всички приятели, разбира се на първо място на Естир и на моите приятели от Залцбург. Всемилоствиият Бог ще ги благослови за тяхната доброта. Ще ви пиша пак. Господ да те благослови и да бъде твой помощник. Поздравява и целува те:

Твой син Антон.

* * *

IV писмо

Мила мамо,

Много трудно е да предам с подходящи думи онова, което желая да ти кажа. Макар и да си много натъжена, поради смъртта ми, моля ти се преди всичко да не се отчайваш и да не губиш смелост. Колко бих искал да спестя на всички ви това тъжно събитие, стига това да беше възможно. Но и при най-добра воля не можех да действам по друг начин, ако исках да остана верен на своя Бог. Да опиша всички чувства, които вълнуват сърцето ми, когато мисля за теб, за милата Естир и за другите мои приятели, които никога вече няма да видя на тази земя, е неизразимо тежко. Колко много исках и бих се радвал, ако можех да облекча дните на твоята старост, но за съжаление всичко излезе иначе. И при най-добра воля не можех да положа военна клетва, защото това би ме задължило да служа с оръжие и да върша действия, които верската ми съвест забранява. Не можех да се закълна за безусловно подчинение на никаква светска власт, защото такава клетва съм дал само на Спасителя при моето кръщение. Тогавашно заключих завет с Господа и Му обещах да изпълнявам волята Му при всички изпитания, дори до смърт. Предпочетох да избира смъртта пред лесния път, защото искам да получа вечен живот, за който ме е призовал Исус Христос със Своята жертвена смърт. След всички тези мизерии на света, сърцето ми копнее за истинския мир на Божието царство, където няма омраза,

нито завист, нито болест, нито смърт. Дълбоката увереност е, че Спасителят ми прощава греховете и когато дойде пак ще ме възкреси, ако не съм вече между живите. Това ми дава сили и радост да понасям всичко с търпение.

На 5 януари беше главното заседание, когато бях осъден на смърт, а вчера на 22 януари научих, че смъртната присъда е потвърдена, т.е. влязла в сила. В съда се отнесоха с мен добре и благонамерено. Увещаваха ме да се откажа от моето становище, но аз казах, че това за мен е невъзможно. За мен среден път няма. Или съм напълно уверен в своето убеждение, или никак.

Мила мамо, ако трябва сега да умра и няма да бъде възможно да бъдем заедно на тази земя, остава ни славната надежда, че на новата земя ще бъдем винаги и вечно заедно, няма да има повече никаква раздяла. Затова бъди крепка и понасяй неизбежното с храброст и надежда за славното наше свиждане. Ако бях отстъпил при всички увещания, трябваше да имаш предвид, че с това ме загубваш. За това те моля още един път не унивай в своето страдание, но погледни с пълно доверие към Спасителя. Той ще ти даде увереност и сила, за да устоиш във всички изпитания, докато Той ни избави.

Че не мога да видя милата Естир, това за мен е много горчиво. Когато дойде при теб дай двете писма, които важат и за нея. Ах, бедната! За нея това изпитание ще бъде особено тежко. Тя винаги се надяваше, че въпреки всички препятствия, ние ще се оженим.

Милите ми приятели в Залцбург ще бъдат в сърцето ми до последния ми дъх. Дано Бог ги благослови и възнагради всички богато за доброто, което са ми сторили. Поздравявам всички още един път най-сърдечно, особено Марта, децата и другите. Сърдечни поздрави и на всички приятели в Ленц и на Раци и неговите хора. И на чичо Федро и жена му. Всички страдания на този свят са нищо в сравнение с вечната слава, която нашият небесен баща е приготвил за своите чедра. Със своята милост Бог ми е помагал до сега, Той ще ми даде сили да измина и последния път към смъртта. Да бъде Нему слава и благодарност вовеки. Господ да те благослови и закриля със сърдечна любов.

Твой син Антон.

* * *

3. II. 1943 г.

Наказателен лагер за
затворници Брандербург

Моля те, като получиш тези последни редове, мила моя скъпа майко, не унивай, но бъди силна и крепка във вярата. Последното ти мило писмо получих и то бе за мен голяма утеха. Твоите благонамерени старания да получа помилване ще останат и без това напразни. И да имат успех, ще бъде много късно, защото днес е последният ми ден. Да, днес работата действително става сериозна. В 6 часа вечерта присъдата ще бъде изпълнена. Ах, мила майко, много страдам заради тебе, че трябва да преживявам тази ужасна скръб и тези страшни неща. На драго сърце бих ти спестил всички тези страдания, но не мога да действам другояче, освен съгласно повеленията на съвестта си. С каква голяма радост бих утешил твоето майчино сърце в дните на старостта ти, как исках да украся и улесня живота ти. Но тъй като, за съжаление, всичко стана не както исках, нека не се отчайваме, но да приемем и понесем с търпение тези наказания. През целия ми живот, поради оскъдни средства можахме да бъдем само малко време заедно. За това, мила майко, утеши се със славната надежда, че някога ще бъдем завинаги съединени при Господа. Тази увереност и надежда е моята силна утеха и опора в тези дни на страдание и изпитание. Знай, че моят милостив и великодушен Господ и Спасител Исус Христос, верният Бог, Който ме е изкупил и ми е помагал до сега, Той ще ми помогне да измина последните стъпки на пътеката към смъртта и ще ми даде сили и крепкост. Моля ти се, не се отчайвай. Уповавай на Господа. Той ще ти помага и няма да те изостави. Прави всичко, което е по силите ти, за да Му служиш, та да се видим пак.

Моля те, постарай се да прогониш от сърцето си всяко негодувание към онези, които през живота са ти сторили зло. Имам предвид особено роднините на Салфелден. Прости им от все сърце и забрави всяко зло. Не забравяй, че Спасителят е казал: „Ако не простиш и на теб няма да ти бъде простено“. Бог действа с нас, както ние с нашите близки.

Моли се непрестанно на Бога да ти дава сили да побеждаваш и не се уморявай да водиш борба против греха. Тогава Господ ще ти даде

победа. Винаги си спомняй, че всичко касае вечния живот и че той се постига когато побеждаваме себе си и вървим по стъпките на Спасителя със смирение и кротост. Последната ми молитва към Господа ще бъде Той да пребъдва с теб и всички наши мили, да бъде милостив към нас, така че да се спасим сега и навеки. Надявам се, че си получила предишните ми писма.

Имам една молба относно моето погребение: бих искал да бъда погребан в общинските гробища на Залцбург. Ако бъда там ще можете всички да ме посещавате от време на време. Затова обаче е необходимо да изпратиш молба до местното полицейско управление в Брандербург-Хавел и да поискаш да изпратят урната на твоя син, починал на 3.И.43 г. в дома на затворниците в Брандербург. Тогава урната се изпраща срещу заплащане на разноските (те не ще да са много големи) до полицейското управление в Залцбург. От този момент погребението е свободно. Иди до приятелите Блибгерн и ги помоли да се уведомят от полицията в Залцбург и да ми направят тази последна услуга. Господ да благослови тях и децата им най-щедро.

Поздравявам още един път всички приятели. Бог да те благослови и пази. С най-сърдечна синовна любов те целувам с надежда за свиждане с всички мили в Господа.

Твоят Антон

* * *

VI писмо

Брандербург-Уьорт,
3.И.43 г.

Възлюблена Естир, мое скъпо съкровище,

За съжаление, не бе ни дадено да се видим още един път. Ах, колко много бих се радвал да видя още веднъж твоето мило лице и да си кажем няколко думи. Винаги съм пазил у себе си твоята снимка, която заедно с тази на майка ми стои на предпоследната корица на Библията ми. По този начин винаги съм ви виждал с духа си. Вземи Библията като спомен от мен. Надявам се, че си получила и предишното ми писмо. Ако отидеш при мама, тя ще ти предаде писмата. И двамата съвсем не мислехме, че се виждаме за последен път в Нидерроден. Винаги

съм имал чувството, че идва голямо, тежко изпитание, но не исках да те тревожа. Сега, това от което толкова дълго се страхувах и очаквах, че ще дойде, наистина се превърна в ужасна действителност. О, каква радост бих живял още, за да работя и да правя добро на другите. Колко хубаво е да си представя, че вършим добро заедно с теб. Не би имало по-голямо щастие за мен от това.

Мисълта за страданията на любимата ми майка, е особено тежка за мен. Моля те, грижи се за нея и я утешавай. Ах, мила моя, зная, че и за теб съдбата ми е страшен удар. Но не се отчайвай и утешавай се в Господа. Трябва да приемем и тази печална участ от ръката на Господа. Той знае защо е допуснал всичко това. За мене няма друг път, защото ми е невъзможно да участвам във войната, което е против моите верски убеждения. Биха ме освободили, ако се задължа да изпълнявам всички заповеди на властта, а това не мога да направя, без да вляза в конфликт с верската си съвест. Затова предпочитам да понеса смъртна присъда, която ще бъде изпълнена днес 3.И в 6 часа вечерта. Тежко е наистина, но Бог ще бъде милостив и ще помогне до край. Тъй като нашето сърдечно желание да бъдем съединени на тази земя се осуети от печалното събитие, трябва да се утешим със славната надежда, че всички ще се видим при Господа. Имам доверие в милостта и великодушието на Спасителят, че Той ще ме приеме и милостиво ще ми прости греховете. Бъди също вярна на Господа Исуса, обичай Го и му служи с всички сили. Не се отчайвай, но упоавай! При Господа никой вече не може да ни раздели и никакво страдание не може да ни сполети.

Поздравявам всички приятели. Сърцето ми е било винаги с тях. Поздравявам специално милите си родители и брат си. А още и фотографа Толингер, милата му жена и брат, а той да поздравя сърдечно господин Симон. Мама да пише още на господин Хабердек Франц във Виена ХХХ, Бурдерманицрасе 4. Същият ми направи голямо добро като бях безработен. Благодаря му сърдечно за всяко добро. Също така и добрия Франц Граф от женската клиника в Цюрих да поздравя, като му пишеш и го помолши да поздравя от мен добрия господин пастор Бернеталя, който пък да поздравя моите вегетариански приятели госпожа и професор Рагац.

Бих искал да бъда погребан в земята, но тук всички биват изгаряни в крематориум. Вече съм помолил мама да поиска урната с праха ми да бъде поставен в Залцбург, там е най-добре. Надявам се, че не съм жи-

вял напразно. Сега, мила моя, дано Господ да благослови тебе, всички твои близки и всички приятели, да ги пази и да им помага с милостта си, за да можем да се видим отново и завинаги при Неговото славно царство на мир.

*Твой най-сърдечно обичащ те до край Антон.
Сбогом, мое съкровище и довиждане!*

* * *

Претис:

Главен прокурор на Райха
СТПЛ/РКА/П 469/42
Берлин-Шарлотенбург 5
Вицлебенщрасе 4-20

Синът ви Антон Бругер бе осъден на смърт от Военния съд на Райха – II отделение на 5.I.43 г. заради разлагане на войската (отказ от военна служба). Председателят на Военния съд на Райха, потвърди присъдата на 20.I.1943 г.

На 3.II.1943 г. присъдата бе приведена в изпълнение.

Приложения към настоящото препращат ви се последните писма на сина ви.

За съжаление молбите ви за помилване от 22 и 27.I.1943 г. бяха оставени без последствие, поради военното време, тъй като сина ви не прие да промени становището си и да поправи грешката си. Умолявате се да съобщите настоящето и на госпожа Блибергер, подписала заедно с вас молбата за помилване.

Изготвил:

Бьол – инспектор при Военния съд
по поръчение подписа Шегмен

* * *

Становище на Австрийския вестник по преследването на нашите събратя:

От „Фьолкишер Беобахтер“
Гау Герnten
Клагенфурт, 20.VIII.

Десет години тъмничен затвор за вразумяване
Адвентисти в служба на врага!

Пред специален съд в Клагенфурт бяха изправени да отговорят 48 годишния Власи и 48 годишната Мария Карл, двамата от Ст. Донат, 37 годишният Матиас Верачик и 28 годишната му жена Мария от Тимениц. Под влияние на адвентната лудост споменатите се опитали да създадат настроение за отказ от военна служба и да подведат към това престъпление мобилизирани граждани на страната. Председателят на обвинението заклейми деянията на тези помагачи на евреите, които искат да разпространят идеите си, когато Германия води най-тежката борба против своите врагове. Те искат да предоставят защитата на отечеството ни на Господ Бог. Такива заблудени елементи би трябвало да бъдат обезвредени поне до края на войната. Четиримата обвиняеми бяха признати за виновни от специалния съд. Йозеф Власи получи 10 години тъмничен затвор, а останалите за нарушение на ст. 3 от защитата на военните сили на германския народ, за тяхната противозаконна дейност, вражеска и подривна акция против армията бяха също осъдени както следва: Мария Карл на пет и Мария Верачик на две години тъмничен затвор.

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВАШЕ ЕДИН КОНЦЕТРАЦИОНЕН ЛАГЕР

През есента на 1963 г. с няколко други лица разгледахме концентрационен лагер Дахау. На входа на лагера, на крематориума беше закрепена голяма табела с надпис: „Който не си спомня миналото, е осъден да го преживее още един път“. Това са внушителни и сериозни слова за едно място, където бяха извършени толкова неправди, такава животинска жестокост; място, където човек се изпълва с тръпки на ужас и занемая, когато чете нещо за този лагер или стъпи на неговата земя.

В настоящата книга често ставаше дума за концентрационните лагери, в които нашите братя – мъченици оставиха живота си, изтезавани до смърт. Ето защо искаме да кажем накратко нещо за тези лагери.

„Ако по чудо можете да излезете живи от лагера, пишете и разкажете какво са правили с нас. Това беше най-святото завещание на хората, които умираха в ръцете на своите другари по страдание или пък биваха изпращани с транспорта на инвалидите за умъртвяване в газовите камери. Това беше завещанието на братята, изпитаните от съдбата приятели, това беше поръчката на хората – номера, чиято пепел излиташе из комините и покриваше полята на чужда страна.

Последната молба беше: „Разкажете какво направиха с нас!“ Затова изложихме живота си на опасност, за да научим нещо повече за милионите хора, загинали при нечовешки условия, скрити от очите на останалите. „Само истината ще ни направи свободни“ (Йоан 8:32). Тя ще ни принуди да изповядаме пред Бога и човеците своята вина за честната си постъпка и да настояваме за възмездие и обезщетение.

Не бива и не искаме да забравяме към какво води отричането от християнството, на какво е способен човек, когато загуби вярата в Бога и забравя, че ще отговаря за всичко пред Върховното Право. Тогава той се превръща в звяр, в дявол. Вярата може да издигне достатъчно високо достойнството на човека и за това говори със следните думи към Твореца: „Когато гледам небесата, делото на Твоите пръсти, луната и звездите, които Си поставил, питам се: „Що е човек, та да го помниш, или човешки син, та да го посещаваш, а Ти си го направил малко по-долен от ангелите и със слава и чест си го увенчал. Поставил си го господар на делата на ръцете му, всичко си поставил под нозете му.“

Безверниците, достигнали нивото на животно, могат да превърнат съ човека си в стока и номер. Могат да го малтретират безмилостно, да го убият и захвърлят. Перото се бунтува дори само да загатне, а не и да опише пълната жестокост и безчовечност, но заради истината, която трябва да отправим като предупреждение към света, фактите не трябва да бъдат премълчани и забравени.

„Историческата мисия на Дахау“ - е последната глава от книгата на доктор Салес Хес, озаглавена „Дахау - свят без Бога“. В нея той казва:

„Концентрационните лагери бяха свят без Бога, нещо повече, свят против Бога. Всяка религиозна дейност на лагерниците беше забранена. Беше забранен всеки предмет, който напомняше за религия, всяка молитва, изказвана шепнешком, а умирацията не можеше да получи никак-

ва утеха в последните минути на своя живот. Всичко религиозно беше усмивано и подигравано.

Есесовците се държаха със затворниците като с животни, а не както повелява Божия закон: „Люби ближния както себе си“. Те бяха лишени от този нравствен закон, вложен от Бога в сърцето на всеки човек, дори и на езичника.

Нямаше истина, нямаше правда. Още в първите дни след постъпването на затворника в лагера, той получаваше заявлението от управителя, че е безправно същество.

Лагерникът нямаше никакво право на собственост и на лична свобода. Той нямаше право на храна. Много хиляди умираха от глад, когато в Германия никой не трябваше да гладува. Той нямаше право на жилище. В инвалидните бараки шест до осем затворници трябваше да спят на две легла. Цялото пространство в бараките беше запълнено с нарове, между които имаше възможно най-тесни коридори. В такова тясно пространство трябваше да живеят хиляди хора денем и нощем. В други лагери, например в Кауферинг нямаше даже и нарове, но само дървени стъргодини или слама по пода, който представляваше грапава земя, с изкопани в нея дупки.

Затворникът нямаше право на облекло. Ако понякога му се даваха храна, облекло и жилище, това беше както често ни уверяваха, благоволение на лагерното ръководство, но право на тези неща няма никой.

Радостта беше изпъдена от лагера. Никакви игри и занимания не се позволяваха. Затворникът нямаше право да притежава снимката на свой близък или роднина.

Никой нямаше право на справедливо третиране. Лагерните наказания се налагаха без обследване на случай и оклеветеният затворник понасяше несправедливата присъда, даже когато се констатира, че доносението за виновност идва от персонала на блока, състоящ се от затворници. Никой не може да се оплаче на никого.

Затворникът нямаше право и на здраве. Всеки, определен вместо животно за опити трябваше безропотно да се подложи на заразяване с малария, флегмони или с него да правят опити в полза на военната авиация. В Дахау имаше само две отделения за такива опити, а в Бухенвалд десет, според разказа на доктор Коган.

Никой затворник нямаше право на живот. Концетрационен лагер означаваше смъртна присъда с неопределен срок за изпълнение и неопределен вид смърт. Тази присъда се произнасяше за най-нищожни дребо-

лии от главната служба на сигурността. Доказателство за това схващане на Химлер са медицинските опити, които непременно завършваха със смърт, като например: каква най-ниска температура може да издържи човек, докато умре. Сам Химлер е присъствал на такива опити.

Нямаше състрадание и милосърдие към болни и слаби. Изтощени до смърт от глад човечеци, носещи вече печата на смъртта, баха извлечани с ритници и откарвани в помещенията на лагера, където беше мястото на ужаса. Вместо състрадание и милост владееше животинска жестокост. Колективни наказания, садистична жестокост като бой с тояги, окачване на дърво и други довеждаха смъртта в лагера.

Това са принципите на света без Бога. Те показват по ужасен начин докъде може да стигне човек, който не вярва в своя Бог – Създател.

* * *

КОЛКО СТРУВА ЕДИН ЧОВЕК?

Изчислението на СС за рентабилността от използването на затворниците в концентрационните лагери:

Средна надница	6,00 DM
Приспадната храна	0,60 DM
Амортизация облекло	0,10 DM

Средната продължителност на живота в лагера е 9 месеца или 270 дни = $270 \times 5,30 (6,00-0,70) = 1431 \text{ DM}$

Приход от рационалното използване на трупа:

1. От златни зъби
2. Облекло
3. Ценности
4. Пари

Минус разноските по изгарянето 2 DM

Средно чист приход 200 DM

Обща печалба след 9 месеца 1631 DM

Включително приход от костите и пепелта.

ПОСЛЕСЛОВ

За свидетелите, изброени в тази книга може да се каже, че те запечатаха с кръвта си верността си към Евангелието и Божиите заповеди. Те минаха през много изпитания и се научиха да побеждават.

Не бяха приели да се говори в лицето им, че поведението им е било образцово. От своя собствен опит те знаеха много добре, че човешката сила не стига, когато трябва да се устоява в последната и най-тежка борба. Те можеха да побеждават, защото най-напред бяха победени от Исус Христос и бяха намерили в Него единствената утеха за живота и смъртта.

Победени победители – на пръв поглед звучи парадоксално. Като че богопротивния свят бе успял да ги надвие, да ги унищожи и победи. Това, обаче не е така. Наистина тези мъже и жени, както и много други ученици на Христос бяха преследвани, подигравани и охулени предадени на смърт. Но те не бяха победени. В последния и решителен момент светът оставаше безсилен пред тях. Даже при външно проявено поражение, като умиращи и убивани, те бяха победители. „Те са победили чрез кръвта на Агнето и чрез словото на своето свидетелство и не обичаха живота си до смърт“ (Откр.12:11) Победени победители бяха те, защото Божият благодат, която ни е подарена в Исус Христос, нанесе победа над всяко колебание и над всяко изпитание, като им даде сила да живеят и да умрат.

Те смятаха за доказателство на Божията любов, че даже и в долината на смъртта не им липсваше помощ от Божието Слово и то ги изправяше на крака и ги изпълваше с увереност. Можеха да кажат с Йов: „Аз зная, че моят Спасител е жив“, и добре съзнаваха, че Бог бе с тях и сутрин, и вечер, и всеки нов ден. Това е вяра. Вярата, която не е станала твърдо притежание, трябва да се изработва винаги отново, за да можем чрез нея да посрещнем храбро всички изпитания, всички нужди и победи. Такава вяра е риск, но не риск на авантюрист, а риск на смирен човек, който се поставя съзнателно и изцяло под властта на Бога и Неговото Слово. Той е изрекъл това Слово и за това сърцето е радостно, не се отчайва и не се ужасява.

Когато е нужно, такава вяра навлиза безстрашно и в мрака, защото знае, че Господ Исус е верен към своите и няма да ги остави.

Такава вяра е готова на решителни действия. Няма изготвени рецепти какво трябва да се върши във всеки отделен случай. Не може и да се вземе предварително решение с оглед на предстоящото. Внимателните

читатели на описаните тук биографии са забелязали, че тези мъже са били готови да служат и изпълняват заповедта на Исус Христос. Те са се придържали към Словото Божие. „Моето царство не е от този свят и моите ученици щяха да се сражават за него, ако беше от този свят“. При обстоятелствата, при които бяха, те направиха това каквото трябваше да се направи и се ръководеха само от послушание към Бога. За тях щеше да е много просто, много лесно да пощадят живота си, ако се бяха ръководили не от заповедта на Господа, а от своите лични интереси или интересите на други. В такъв случай те обаче щяха да се отрекат от вярата си и да погубят живота си.

„Даже земният ни живот не бива да се спасява с цената на изневяра. Само с една дума, с едно движение на главата мъчениците можеха да се откажат от истината и да спасят живота си. Само с едно зрънце тамян, сложено на идолския олтар, те можеха да си спестят изтезание, меч или разпятие. Но те презрахя лъжата и избраха затвора, изтезанията, смъртта с ясно съзнание за избора си. Със своята безусловна вяроност към Христос мъчениците си завоюваха неопетнена одежда и корони, украсени със скъпоценни камъни. Животът им бе възвисен във Божиите очи, защото те устояха на най-тежки изпитания за вярата.“ *Съкровища от свидетелства, т. II. с. 60*

Чрез своята вяроност те стоят като светъл сигнал пред нас. Те ни предупреждават с примера си. Ние се гордеем с тях в нашите събрания, възхищаваме се от търпението и вярата им. Те са наш образец.

„За да не се забравят събитията от миналото Моисей нареди те да бъдат записани в една песен, на която родителите да учат децата си. Те трябваше да събират спомени и да ги запазват за поколенията. За съхраняването им са се полагали особени грижи. По този начин се съхраняваха мъдрите Божии напътствия, за да не се забравя колко добър и великодушен е бил Господ към Своя народ, как Той се е грижил за него и го е освобождавал. И към нас се отправя призивът: „Припомнете си още за първите дни, когато, откакто се просветихте, претърпяхте голяма борба от страдания, кога опозорени с хули и оскърбления, кога пък като съучастници с тия, които страдаха така“ (Евр.10:32,33).

Пред нашето поколение Господ се показва като Бог на Своя народ, който върши големи чудеса. Предишните опитности в Божието дело би трябвало да се разказват на млади и стари отново и отново. Необходимо е да говорим по-често за Божията доброта и да Го хвалим за Неговите чудни дела.“ *Пак там, с. 25*

Когато днес хората твърдят, че вече не е необходимо да отива човек в затвора заради вярата си, когато вярващи сядат на съдийския стол и наричат мъчениците самоубийци и страхливци, тогава ясно проличава на кой дух служат тези личности.

Ние обаче сме призвани да докажем със слово и дело претенциите на нашия Господ: „Моето царство не е от този свят“. Призвани сме да запълним пролома и да издигнем високо и напред знамето, на което е написано: „Тук са тези, които пазят Божиите заповеди, имат вярата Исусова и търпението на светиите.“ Нека да продължим делото на тези знаменосци. Те бяха солта на земята и светлината на света и на тях трябва да благодарим, че Господ все още не е унищожил този грешен свят.

Предстои ни път, предстои ни да докажем силата на вярата си. Нашият живот днес е по-друг от живота на мъжете, които работиха и умряха. Изисква се безусловно и вярно следване стъпките на Исус, а това изискване не се е променило. И днес трябва да дадем доказателства като хора, за които може да се каже, че Божията благодат не е била напразна за тях. И на нас се задава въпроса, дали сме се отдали на Исус с радост, за да вземе от живота ни каквото иска.

„И днес е също така вярно, както когато Христос живееше на земята, че всяко навлизане на Евангелието в пределите на врага, разполагащ с голяма бойна сила, се сблъсква с ожесточена съпротива. Борбата, която сега ни предстои, ще бъде най-страшната, преживяна до сега. Макар мощта на Сатана да се сравнява със силата на въоръжен човек, той ще претърпи пълно поражение. С него ще бъдат унищожени всички, които са избрали изневярата, вместо верността.“ *Съкровища от свидетелства, т. III. с. 10*

Тази книга бе събрана и издадена преди всичко, за да послужи на Божията църква, на всички, които искат да бъдат сериозни християни, за тяхното укрепване и призоваване към воюващата за Бога църква чрез Словото на кръста и да ги издигне пред онези свидетели, които заради Христос рискуваха всичко, като победени победители.

Вижте тяхната сетнина и подражайте на вярата им! Понесли игото Христово, те умряха, за да живеят!

